

POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
*vykdo viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo užtikrinimą,
nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevenciją,
jų atskleidimą ir tyrimą, formuoja policijos veiklos strategiją,
kontroliuoja jos įgyvendinimą,
organizuoja policijos įstaigų valdymą*

Policijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

Saltoniškių g. 19, LT-08105 Vilnius
tel. (8 ~ 5) 271 9731, faks. (8 ~ 5) 271 9978
el. paštas info@policija.lt

www.policija.lt

ANONIMINIAI PASITIKĖJIMO TELEFONAI

Policijos departamento prie VRM (8 ~ 5) 272 5372

Lietuvos kriminalinės policijos biuro
Organizuoto nusikalstamumo tyrimo vyriausiosios valdybos (8 ~ 5) 271 9999
Lietuvos kriminalinės policijos biuro Narkotikų kontrolės valdybos 8 800 20 808

**VIEŠOSIOS POLICIJOS
APSAUGOS TARNYBA**

Policijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministerijos

Viešosios policijos
apsaugos tarnyba

KAIP APSAUGOTI SAVE IR SAVO TURT

Vilnius
2008

UDK 347(474.5)
Ka-128

Sudarė:

Marija Drevinskienė

Jonas Lazarenka

Edmundas Olisevičius

Rimantas Sinkevičius

ISBN 9955-641-34-7

© Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministerijos, 2008

© Viešosios policijos apsaugos tarnyba, 2008

SAUGOKIME SAVE IR SAVO TURTA

Policija nuolat rūpinasi, kad gyventi mūsų šalyje būtų kuo saugiau, kad kiekvienas tiek miesto, tiek kaimo gyventojas būtų tikras, jog jo užgyventas turtas netaps sukčiu, plėšikų grobiu.

Kruopščiai analizuodami kiekvieną apiplėšimo, vagystės, sukčiavimo atvejį, ieškome naujų techninių ir organizacinių priemonių, kaip geriau apsaugoti žmones, jų turtą, kaip gerinti viešųjų paslaugų visuomenei kokybę.

Mums labai svarbu, kad Lietuvos žmonės pasitikėtų policija, norėtų padėti jai, kartu ir sau patiems. Palaikydami glaudžius ryšius su teisėsaugos institucijomis, artimai bendraudami su kaimynais, patys būdami budrūs, gyventojai išvengia daugelio nusikaltimų, atbaido piktavalius nuo „žygių“.

Tiek mūsų, tiek kitų šalių patirtis moko, kad žmonių saugumui užtikrinti labai svarbus nusikaltimų prevencijos priemonių skatinimas, gyventojų švietimas ir savišvieta. Būtina žinoti būsto saugumą didinančias priemones, pagrindinius saugios kaimynystės principus, tai, kaip derėtų elgtis patekus į vieną ar kitą situaciją.

Šioje knygelėje Viešosios policijos apsaugos tarnyba pateikia patarimų, kaip būti saugiams ir saugoti savo turtą. Kadangi ankstesnis šios knygelės leidimas buvo noriai skaitomas, manome, kad ir šis nenuvils skaitytojų.

Tikimės, kad knygelė padės Jums, mieli Lietuvos žmonės, ne tik geriau apsaugoti save ir artimuosius, bet ir drauge su mumis kurti saugesnę gyvenimo aplinką.

*Lietuvos policijos generalinis komisaras
Vytautas Grigaravičius*

VIEŠOSIOS POLICIJOS APSAUGOS TARNYBA

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, siekdamas stiprinti Lietuvos gyventojų ir jų turto apsaugą, viešosios tvarkos užtikrinimą, kovą su nusikalstamumu, nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevenciją, įsteigė specializuotą policijos įstaigą – Viešosios policijos apsaugos tarnybą.

Vykdydama bendrąsias ir specialiąsias policijos funkcijas, daug dėmesio skirdama asmenų ir jų turto apsaugai, Viešosios policijos apsaugos tarnyba glaudžiai bendradarbiauja ne tik su šalies įmonėmis, įstaigomis, organizacijomis, bet ir su užsienio bendrovėmis.

Viešosios policijos apsaugos tarnybos ištakos susijusios su Lietuvos nepriklausomybės paskelbimu 1918 metų vasario 16 dieną – tuomet vienas iš svarbiausių besikuriančios Lietuvos valstybės uždavinių buvo savos policijos kūrimas.

Įkūrus viešąją ir kriminalinę policiją, daugėjant darbų, atsirado būtinybė steigti naujų specializuotų policijos rūšių. Buvo įsteigta saugumo, pasienio, geležinkelių ir privatinė policija. Pastarosios padalinius leista steigti savivaldybėms, privačioms įmonėms, asmenims. Šios policijos padaliniai buvo išlaikomi iš prašytojų lėšų, o jos tarnautojai buvo vietos policijos nuovados žinioje. Privatinė policija buvo įtraukta į bendrą apskrities policijos sudėtį.

Pagrindiniai privatinės policijos uždaviniai ir funkcijos buvo saugoti bankus, įstaigas, įmones ir asmenis bei jų turta, taip pat rinkti valstybės nustatytus mokesčius. Privatinės policijos veiklos organizavimą reglamentavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 1934 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 32 patvirtinta Privatinei policijai organizuoti ir veikti instrukcija.

Šios policijos tarnautojai dėvėjo tokią pat kaip savivaldybių policijos uniformą ir buvo ginkluoti revolveriais. Privatinės policijos tarnautojai nuo kitų skyrėsi uniforminėmis kepurėmis, kurių kordas kraštai buvo sidabro spalvos.

Privatinę policiją turėjo Lietuvos komercinis bankas, Kauno žydų liaudies bankas, akcinė bendrovė „Maistas“, Kauno ligonių kasa ir kai kurios kitos įstaigos bei organizacijos.

Privatinės policijos veiklą nutraukė sovietinė okupacija. 1940 m. liepą Lietuvos policija buvo pradėta reorganizuoti į miliciją. Po Antrojo pasaulinio karo buvo sukurti nežinybinės apsaugos padaliniai, išlaikomi iš lėšų, gautų už apsaugos paslaugas.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, atkurti ir privatinės policijos padaliniai. Jie buvo vadinami apsaugos policijos, vėliau – Lietuvos policijos apsaugos organizavimo tarnybos padaliniais, Viešosios policijos apsaugos skyriais, šiuo metu – Viešosios policijos apsaugos tarnyba.

Taip padaryta vykstant Lietuvos policijos sistemos plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. X-1010. Nuo 2008 m. sausio 1 d. devyni viešosios policijos apsaugos skyriai prijungti prie Viešosios policijos Vilniaus apsaugos skyriaus ir tuo metu veikę 10 juridinių asmenų reorganizuoti į vieną – Viešosios policijos apsaugos tarnybą. Buvo pakeisti skyrių pavadinimai, struktūra, tačiau visose šalies apskrityse ir toliau kilnojamojo bei nekilnojamojo turto saugumu rūpinasi apsaugos policija.

Po skyrių reorganizavimo vis daugiau saugoma valstybinių ir strateginių objektų, atsiveria daugiau galimybių vykdyti apsaugą, gerėja aptarnavimas, sumažėjo administruojančių ir padaugėjo tiesiogiai su gyventojais bendraujančių darbuotojų.

APSAUGOS POLICIJOS STIPRYBĖ – ILGAMETĖ PATIRTIS

Apsaugos policija vadinama dabartinė Viešosios policijos apsaugos tarnyba. Jau aštuntą dešimtmetį apsaugos policija Lietuvoje vykdo turto ir asmens apsaugą. Per tiek metų sukaupta didžiulė patirtis ir išlaikytos gerbtinos tradicijos. Apsaugos policija visada stengiasi atsižvelgti į kiekvieno poreikius. Patyrę ir kvalifikuoti darbuotojai kiekvienam klientui stengiasi suteikti informaciją jį dominančiu apsaugos klausimu. Juk pildyti piliečių lūkesčius – institucijos pareiga ir prestižas.

Viešosios policijos apsaugos tarnyba visoje Lietuvoje saugo apie 25 tūkst. butų, namų, kitų objektų. Paprastai visuose juose įrengiama apsauginė įsilaužimo, užpuolimo, gaisro signalizacija. Jos būklė telefono ir radijo ryšio centralizuoto stebėjimo sistemomis stebima Viešosios policijos apsaugos tarnybos skyrių centralizuoto stebėjimo pultuose. Signalizacijai suveikus, nedelsiant siunčiamas arčiausiai objekto patruliuojantis ginkluotas policijos ekipažas, pranešama objekto savininkui. Ypač svarbių objektų apsaugai steigiami stacionarūs policijos apsaugos postai, kuriuose visą parą budi apsaugos darbuotojas.

Kasmet daugėja juridinių ir fizinių asmenų prašymų saugoti jų nuosavybę. Tai rodo, kad apsaugos policija vis labiau pasitikima. Suveikus saugomo objekto apsauginei signalizacijai, gavus pranešimą apie daromą ar ketinamą daryti nusikalstamą veiką, apsaugos skyriai operatyviai reaguoja – išvyksta ginkluoti apsaugos policijos ekipažai, jei reikia, pasitelkiamos kitų mieste ar rajone veikiančių policijos įstaigų pajėgos.

Vien pernai apsaugos policijos pareigūnai sulaukė ir pristatė į policijos komisariatų per 12 tūkst. asmenų, įtariamų padariusių administracinės teisės pažeidimus, ir beveik 1000 įtariamų padariusių nusikalstamas veikas. Operatyviai reaguojant į apsauginės signalizacijos priemonių suveikimus užkardyta apie 400 vagysčių, sulaukta daugiau kaip 100 asmenų, įvykdžiusių ar pasikėsinusių įvykdyti vagystes iš apsaugos skyrių saugomų objektų, šių asmenų atžvilgiu pradėta beveik 100 ikiteisminių tyrimų.

Aktyviai dirbdama nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos srityje, Viešosios policijos apsaugos tarnyba informuoja visuomenę apie nusikaltimus, ypač vagystes (tai dažniausi nusikaltimai), pataria, kaip saugoti savo turtą ir saugotis patiemis, saugiai poilsiauti ir kt.

Aišku, visų situacijų išvardinti neįmanoma, nes kur ir kaip gali įvykti vagystė, prognozuoti tikrai nelengva. Tačiau svarbu pagal galimybes stengtis mažinti turto vagystės ir apiplėšimo tikimybę.

Deja, nusikalstamumas Lietuvoje auga. Viešosios policijos apsaugos tarnybos veikla nusikaltimų ir teisės pažeidimų prevencijos, asmenų ir turto apsaugos srityje yra labai svarbi visai Lietuvos visuomenei – skyrių veiklos rezultatai rodo, kad jie daug prisideda prie visuomeninės rimties, visuomenės saugumo, viešosios tvarkos palaikymo šalyje.

GYVENTOJŲ NUOMONĖ

2007 m. balandį buvo atlikta Lietuvos gyventojų apklausa.

Ji rodo, kad per pastaruosius 12 mėnesių dešimtadalis (10 proc.) suaugusių Lietuvos gyventojų nukentėjo nuo nusikaltimo ar kito teisės pažeidimo.

Daugiausia nukentėjusiųjų nuo vagysčių:

11 proc. nukentėjusiųjų buvo apvogti automobiliai;

11 proc. buvo apvogtas butas arba namas;

6 proc. buvo pavogtas automobilis;

25 proc. patyrė kitokią vagystę.

Kone ketvirtadalis (24 proc.) nukentėjusiųjų per pastaruosius 12 mėnesių buvo apiplėšti, 4 proc. sumušti, 10 proc. nukentėjo nuo chuliganiškų veiksmų.

Šeši iš dešimties (62 proc.) suaugusių Lietuvos gyventojų prieš metus (2006 m.) gyvenamojoje vietovėje jautėsi saugūs (arba daugiau saugūs nei nesaugūs), o kiek daugiau nei trečdalis (36 proc.) nurodė prieš metus nesijautę saugūs.

Per apklausą gyvenamojoje vietovėje jautėsi saugūs daugiau nei pusė (60 proc.) suaugusių Lietuvos gyventojų, 38 proc. apklaustųjų nesijautė saugūs.

Ar jaučiatės saugus gyvenamojoje vietovėje (mieste arba kaime/rajone)?

	2004.04 (proc.)	2005.04 (proc.)	2006.04 (proc.)	2007.04 (proc.)	Pokytis:
1. Visiškai saugus	10	10	12	9	- 3
2. Daugiau saugus nei nesaugus	38	43	48	51	+ 3
3. Daugiau nesaugus nei saugus	35	35	31	33	+ 2
4. Visiškai nesaugus	14	9	8	5	- 3
Nežino, neatsakė	3	3	1	2	+ 1

KAIMYŲ PAGALBA

Gerai kaimynai – gyvenimo dovana, kurią dažnai tiesiog pamirštame. O artimiausiu su jais susipažinę, pasikalbėję, pabendraavę įgyjame ne tik gerų draugų, bet ir pagalbinių. Juk tarp kaimynų yra tokių, kurie namie lieka būtent tuo metu, kai Jūs dirbate, kaimynų vaikai mokosi skirtingose pamainose, ir tai vieni, tai kiti nuolat būna namie ar kieme ir, kaip sakoma, viską mato, viską girdi. Tereikia bendrauti, suprasti vieniems kitus, norėti ir stengtis padėti. Tuomet vagims ir plėšikams nebus jokių šansų apsilankyti mūsų namuose nepastebėtiems.

Tik patys galime ir turime įvesti tvarką gimtajame mieste, rajone, gatvėje, kieme. Policija negali būti visur, o kaimynas yra netoli ir paprastai, kilus pavojui, geri kaimynai nemažai pastebi ir žino, ką daryti. Tereikia pasikalbėti su savo ir gretimų

namų gyventojais apie saugumą, būtų pravartu pasikeisti namų ir darbo telefono, gal net automobilių numeriais, tiksliais adresais.

Derėtų žinoti, kad gera kaimynystė priklauso ir nuo mūsų pačių. Todėl pasirūpinkime šalia gyvenančių žmonių, ypač senyvo amžiaus, saugumu. Patartina tokius kaimynus įspėti, kad niekuomet nepamirštų užsirakinti durų ir neįsileistų nepažįstamų žmonių, nes sukčiai, apgavikai ir plėšikai aukomis dažniausiai renkasi senyvus, vienišus žmones. Paprašykite kaimynų, kad, pamatę nepažįstamąjį, norintį patekti į Jūsų namus, paskambintų Jums. Pravartu su kaimynais susitarti, kad, pavyzdžiui, Jums išvykus atostogų, kaimynas prižiūrėtų butą, užrakintų namo duris ar kiemo vartus, išimtų iš laiškų dėžučių spaudą ir korespondenciją.

Pasaulyje vis populiareesnės saugios kaimynystės grupės. Galbūt ir Jums derėtų sudaryti tokią laiptinės, namo, gatvės ar kiemo gyventojų grupę, kurios tikslas būtų bendromis jėgomis sukurti saugią gyvenamąją aplinką? Ant kai kurių namų sienų jau galima išvysti lenteles: „Šiame name veikia saugios kaimynystės grupė“. Šios iškabos nusikaltėliams signalizuoja skubėti iš šios vietos. „Saugios kaimynystės“ grupėms priklausančios žmonės stebi, kokie nepažįstamieji vaikšto jų laiptinėje, ką veikia paaugliai, kas pardavinėja „pilstuką“ ar narkotines medžiagas – sergsti savo namą, laiptinę, kiemą ar gatvę nuo neprašytų svečių. Šioms grupėms gali priklausyti vyrai ir moterys, pensininkai ir net vaikai – pastarieji kartais pastebi daugiau už suaugusiuosius. Paprastai stebėtojai palaiko ryšius su policija, grupės vadovu, kaimynystėje įsikūrusiomis grupėmis.

Tai Jums padės atsiitikus bėdai

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

Nr: _____

Vardas _____
Pavardė _____
Adresas _____
Telefonai _____

SAVIVALDYBĖ

Telefonai _____

 POLICIJOS APYLINKĖS INSPEKTORIUS

Vardas, pavardė _____

Telefonai _____

Jeigu Jums nepavyksta suburti saugios kaimynystės grupės, nenusiminkite – galbūt padės paprasčiausi patarimai:

1) jei automobilis su nežinomais numeriais (dažniausiai jame sėdi nepažįstamų žmonių) lėtai važinėja po Jūsų kvartalą – **gali būti, kad nusikaltėliai ieško pelningo objekto;**

2) jei svetimi žmonės skambina į daugelį Jūsų namo butų ar slampinėja aplink kaimyninį sklypą – **gali būti, kad nusikaltėliai nori sužinoti, ar kas nors yra namie;**

3) jei žvanga langų stiklai, laiptinėje daužomos, grėžiamos, kajojamos durys – **gali būti, kad tai ne darbininkų, o įsilaužėlių keliamas triukšmas;**

4) jei tamsoje iš kaimyninio namo matyti blykčiojanti, prislopinta šviesa arba gretimos parduotuvės langai neįprastai uždengti –

gali būti, kad viduje jau darbuojasi vagys;

5) jei nepažįstami žmonės ilgai stoviniuoja gatvėje, laiptinėje ar lūkuriuoja automobilyje – **gali būti, kad jie stovi sargyboje vykstant nusikaltimui;**

6) laukujes daugiabučio ar nuosavo namo duris rakinkite net dieną, ir būdami namie, o rūšio ir sandėlio duris – visuomet;

7) stebėkite svetimus žmones savo name ar kaimyno sklype, užkalbinkite juos;

8) domėkitės namų saugumu.

Kilus realiam pavojui, pirmąją akimirką dažniausiai nežinome, ko griebtis ir į ką kreiptis. Lieka geras kaimynas – toks kartais artimesnis nei giminė. Tačiau sutrikę dažnai nerandame jo namų ar darbo telefono numerių. Todėl siūlome į „namelius“ kitame puslapyje įrašyti savo ir artimiausių kaimynų, draugų, giminių vardus, pavardes, telefonų numerius. Tą patį pasiūlykite padaryti ir jiems. Tuomet galėsite būti ramūs – atsitikus bėdai, pasirūpinsite vieni kitais.

TURTO APSAUGA

PATALPŲ APSAUGA

Dažniausiai nusikaltėliai kėsinaisi ne į žmones, o į jų nuosavybę. Policijos duomenimis, apie 30 proc. vagysčių iš butų padaroma tik dėl to, kad šeiminkai būna neatidūs ir, patys to nežinodami, sudaro joms sąlygas – neuždaro langų, durų, prastai saugo daiktus ir t. t. Jei namiškiai butų atidesni, vagysčių butų gerokai mažiau.

Ar saugūs Jūsų namai? Kiekvieno nusikaltimo savi dėsniai, laikas ir vieta. Lietuvoje dažniausi nusikaltimai – valstybinio ir privataus turto vagystės. Jos žmonėms padaro tiek moralinės, tiek materialinės žalos. Vagysčių išvengti galima tik rūpestingai saugant turtą. Tikimės, kad mūsų patarimai padės Jums būti apdairesniems ir atsargesniems.

Sukurta daugybė apsaugos priemonių ir būdų, tačiau saugoti savo būstą pradėkite nuo paprasčiausių dalykų. Pavyzdžiui, mechaninės apsaugos priemonės (užraktai, žaliuzės, grotos, papildomos daiktų tvirtinimo priemonės ir kt.) pakankamai efektyvios ir padeda turtinių nusikaltimų prevencijai.

Durys. Nuo jų prasideda kiekvienai namai. Nepaprastai svarbu ne tik durų grožis, bet ir tvirtumas. Deja, beveik visų mūsų namų durys turi vieną trūkumą – padarytos iš pjūvenų pluošto, kelių staktos lentų, o vidus – iš faneros. Beveik visos jos atidaromos į vidų, todėl užtenka stipraus smūgio – ir nesunkiai galima patekti į bet kuriuos namus. Šeiminkai duris galėtų perdaryti taip, kad jos būtų atidaromos į išorę. Tai saugiau ne tik plėšimo, bet ir gaisro atveju. Vietoj silpnų durų patartume įsidėti kitas, tvirtas. Renkantis duris pravartu pasitarti su specialistais: reikia atsižvelgti ir į durų, ir į buto ar namo, kur jos bus dedamos, ypatybes, paskirtį; reikėtų paprašyti ir gaminio sertifikato bei atitikties deklaracijos. Durims neužtenka vieno užrakto. Pageidautina, kad vienas užraktas būtų seifinio tipo (plokštelinis). Vienas turėtų būti rakinamas raktu iš abiejų pusių, kad vagys, patekę pro langą (ar pasilikę namo ar buto viduje), su daiktais neišeitų pro duris.

Idealu duris iš lauko ar vidaus apkalti oda arba jos pakaitalu. Beje, durų staktos ir pačios durys bus tvirtesnės, jei po odos sluoksniu per visą durų plotį pritvirtinsime geležinį milimetro storio lakštą, o aplink spyną ir ertmes – papildomas apsauginės metalines juostas su išpjovomis, įrengsime trečią užraktą, įtaisysime dar vienas durų sąvareles. Tokios durys atlaikys ir stiprius smūgius. Pačiose duryse patartina įdėti stebėjimo akutę. Dabar jų pasirinkimas gana didelis: pro vienas matyti tik siaura koridoriaus juosta, bet yra ir tokių, kurios formuoja sferinį vaizdą, pro jas matyti didelis plotas. Dvigubos durys nusikaltėliams visad sudaro papildomų kliūčių: atidarius pirmąsias, apsauginės signalizacijos priemonėmis apsaugotas duris, į centralizuoto stebėjimo pultą iš karto bus perduotas įsilaužimo signalas. Kol vagys bandys įveikti kitas duris, mobilieji apsaugos reagavimo grupė bus laiko atvykti prie saugomo objekto.

Dvigubas laukujes duris išrengę gyventojai turėtų prisiminti, kaip jos atidaromos. Jei tokios durys atidaromos priešingomis kryptimis, vienintelis patarimas –

išorinių laukųjų vidinėje pusėje pritvirtinti grandinėle su kabliuku. Jos praverdami duris neatkabinkite, paklauskite, ko žmogus ieško. Eidami miegoti, butą iš vidaus būtinai užrakinkite, užkabinkite grandinėle ar bent užstumkite paprasčiausią sklende. Įėjimo duris reikėtų rakinti bent dviem skirtingų konstrukcijų spynomis. Patartina netvirtinti prie laukųjų durų užrašo, nurodančio pavardę ir vardą, nes taip galite padėti nusikaltėliui gauti reikiamą informaciją.

Kad Jūsų būstas būtų saugesnis, patartina įsidėti duris, atsparias ne tik smūgiams, bet ir ugniai, kitokiam poveikiui. Jos, profesionaliai pagamintos, ilgai ir patikimai tarnauja savininkui. Yra įvairių rūšių durų: paprastų tvirtu medžio, vidinių šarvuotų, laukųjų apsauginių, technologinių – priešgaisrinių, atsparių sprogimams, su „antiki-birkštine“ įranga, sugeriančių triukšmą, slaptų su elektroniniu arba mechaniniu valdymu, metalinių su švino užpildu, hermetinių (saugyklų) durų, metalinių, laiptinėms skirtų, su praėjimo kontrolės sistema. Pastarosios su atsparia atmosferos sąlygoms ir išoriniam poveikiui danga. Seifinės lauko durys dažniausiai dedamos į namus arba kotedžus.

Nepamirškite, kad svarbu ir saugūs langai, kiti įėjimai, stogas. Jei neįrengta apsauginė signalizacija, vagys dažniausiai į namus braunasi ne pro duris. Ypač jei mato, kad jas sunku išlaužti.

Spynos. Jeigu jau įsigijote tvirtas ir patikimas duris arba panorote padaryti saugesnes turimas, būtinai į jas įdėkite gerą spyną. Gera – patikima spyna. Jų yra labai įvairių. Kiekvienas gali rinktis pagal savo norus ir prieinamą kainą. Tik nereikėtų pamiršti, kad paprasta spyna vagišiui nėra labai didelė kliūtis. Jei tikite spynos galia, pasistenkite, kad jos konstrukcija būtų kuo sudėtingesnė. Įsikėlus į naują butą patartina iš karto pakeisti visus durų užraktus, spynas. Vietoj vienos įtaisykite dvi. Dvi spynos – tai du skląščiai, nedidelės užtvarelės. Prie jų ilgą laiką ilgiau „prakaituos“, kol pateks į vidų, ypač jei spynos skirtingų konstrukcijų.

Spynų yra daugybė: ir paprastų, nesudėtingos konstrukcijos, ir sustiprintų, siauro profilio, įvairių pakabinamų, su varikliu, solenoidinių ir kodinių. Sustiprintos spynos gaminamos su pagerintu korpusu ir 22 mm storio grūdinto plieno skląščiu, sustiprinto nikelio sluoksniu padengtu spynos spragtuku. Jei duris rakinatė dažnai, rekomenduojame solenoidines spynas. O spynos su elektromagnetinėmis plokštelėmis montuojamos labai dažnai varstomose, taip pat priešgaisrinėse duryse. Tokių spynų elektromagnetinės plokštelės būna trijų saugumo lygių ir jas lengvai galima valdyti kortelių arba kodiniais įrenginiais.

Patartina įsigyti spynų su apsauginiais cilindrais. Jie labai tikslūs ir sudėtingi, visiškai „nepraleis“ padirbtų ar parinktų raktų. Apsaugo nuo grėžimo, nesankcionuoto rakinimo, iš dalies ir nuo cheminių medžiagų poveikio. Tokios spynos turi ir apsauginius apsodus, neleidžiančius jų išlaužti. Tai Jūsų džiaugsmas ir vagių ašaros... Spynų raktai turi turėti gana daug kombinacijų. Žinoma, saugoti raktus taip pat nereikėtų pamiršti.

Galima įsidėti ir kodines spynas. Jos tinka tiek vidinėms, tiek lauko durims, yra kompaktiškos. Daugelio netikėtų galima išvengti, jeigu prie buto arba įstaigos įėjimo durų bus įrengtas pasikalbėjimo įrenginys, vadinamoji telefonspynė. Jų būna paprastų ir su komandų perjungikliais. Daugelyje namų įrengiami tokie telefonizuoti durų užraktai, atliekantys nemažai funkcijų:

- durų skambučio;
- dvipusio telefoninio ryšio;
- įėjimo durų elektromagnetinės spynos valdymo.

Taigi telefonspynė padeda išsiaiškinti, kas ir koku tikslu nori patekti į patalpą. Sujungus telefonspynę su elektromagnetine įėjimo durų spyna, galima valdyti durų atidarymą ir įleisti lankytoją tiesiog iš darbo vietos. Kai kurios telefonspynės sukomplektuotos kartu su vaizdo stebėjimo sistema ir sudaro galimybę matyti žmogų ir erdvę priešais duris, taip pat kalbėtis su lankytoju. Be to, prie telefonspynės galima prijungti papildomą kamerą ir stebėti kiemą arba kitą įėjimą į pastatą. Deja, kartais telefonspynės netenka prasmės, kai paskambinęs asmuo sakosi atvykęs pas kaimyną, bet negalintis patekti į laiptinę, nes neva niekaip neprisiskambinęs, ir kaimynai, lengvabūdiškai patikėję, atidaro tokiam „svečiui“ duris.

Rečiausiai naudojami užraktai su varikliu. Jie geriausiai užtikrins namų ir butų saugumą, jeigu prie jų dar įrengsite įeigos kontrolės sistemas. Šios gali būti skirtos pavienėms durims ar jų kompleksui.

Grotos. Tvirtos buto durys bei užraktai – ne viskas. Juk vagis gali įsibrauti ir pro langą, balkono duris ar terasą. Todėl langus geriausia apsaugoti grotomis. Kad jos nesuteiktų niūrumo, galite paieškoti įvairesnių formų, spalvų ir, patikėkite, kai kurios net papuoš Jūsų langus. Pavyzdžiui, sukamosios specialaus aliuminio lydinio S tipo grotos gali būti visų spalvų ir ypač tiks parduotuvių arba vaistinių vitrinoms ar patalpoms suskirstyti, t. y. kai saugomi daiktai turi būti matomi ir eksponuojami. Jos panašios į apsaugines žaliuzes, tačiau vitrinoms aklinau neužgožia, nes jose yra tarpų (dėl jų grotų konstrukcija nesusilpnėja). Labai patogu naudoti ir vidines sudedamąsias grotas. Būtina atkreipti dėmesį, kad naudingiausia grotas įrengti iš patalpos vidaus. Išdaužus langą, apsauginės signalizacijos priemonės, reaguojančios į stiklo dužimo garsą, nusiųs signalą į centralizuoto stebėjimo pultą, ir, kol nusikaltėliai bandys „įveikti“ grotas, bus laiko juos sulaikyti ir užkirsti kelią vagystei.

Apsauginė plėvelė. Dažnai ant langų arba vitrinų klijuojama plėvelė, sauganti stiklą nuo mechaninio poveikio, arba vietoj įprasto stiklo naudojamas apsauginis

(sluoksniuotas). Storos (200 mikronų ir daugiau) klijuojamos apsauginės plėvelės didina stiklo atsparumą. Nuo smūgio jis tik suskyla, bet nesubyra. Norint pramušti tokį stiklą, reikia daug smūgių į vieną tašką. Tokia plėvelė labai padidina patalpų saugumą.

Apsauginiai skydai. Jeigu manote, kad apsauginė plėvelė neefektyvi, patariame įsigyti ir apsauginį langų skydą, skirtą pastatams apsaugoti nuo įsilaužimo per langus arba įstiklintas duris. Jis neturi nemalonių akiai geležinių strypų, plieninio tinklo ar ištisinio metalo plokštumų, neužgožia langų, nei tradicinių, nei modernių, grožio. Tai tvirtas metalinis ekranas, kurį sudaro 1,5 mm storio plieninis perforuotas skydas, įtvirtas į metalinį rėmą. Šis skydas gali būti montuojamas prieš langą, už lango arba pačiame lange, atsižvelgiant į lango konstrukciją ir šeimininko pageidavimus. Žiūrint į tokį langą iš lauko, susidaro įspūdis, kad stiklai tamsinti.

Apsauginės žaliuzės. Jos rekomenduojamos stiklų ar vitrinų apsaugai nuo įsilaužimo į patalpą. Apsauginės žaliuzės didina patalpų saugumą, saugo langus ir patalpas nuo pašalinių daiktų įmetimo, pašalinių žvilgsnių. Tai daiktas žmonėms, mėgstantiems pranašumus ir elegantišką saugumą. Jei aliuminio žaliuzės su įprastiniu putokšliniu užpildu Jums neatrodo pakankamai tvirtos, galite rinktis plienines. Šie gaminiai sunkiai „įkandami“ ne tik grąžtui, bet ir šūviui. Dažniausiai žaliuzės montuojamos iš išorės, o valdomos iš pastato vidaus. Išorėje sumontuotas žaliuzes patartina papildomai blokuoti signalizacijos priemonėmis. Galima žaliuzes montuoti ir iš vidaus. Papildomas blokavimo mechanizmas neleidžia žaliuzių pakelti iš išorės. Dar didesnio saugumo dėlei prie apsauginių žaliuzių montuojami magnetokontaktiniai jutikliai, informuojantys apie nesankcionuotą žaliuzių pakėlimą.

Langų fiksatoriai. Ir jie gerai apsaugo nuo įsibrovimo pro langą. Langų fiksatoriai užtvirtina lango varčią pravaroje padėtyje ir neleidžia jos uždaryti ar atidaryti. Fiksatoriai gaminami iš baltos, rudos arba juodos plastmasės, įvairių konfigūracijų, todėl galima nesunkiai priderinti prie lango ir jo rėmo spalvos bei formos.

Langų apkaustai. Lietuvoje gan dažnos vagystės atidarius įprastinį plastikinį langą vien yla ar atsuktuvu. Tad labai svarbūs langų apkaustai. Kadangi vagys gana lengvai įveikia paprastus apkaustus, reikia įsirengti specialius tvirtesnius. Norint išlupti langą su tokiais apkaustais, reikės daugiau laiko ir bus sukeliamas didesnis triukšmas. Labai svarbi fiksuojamosios apkaustų detalės forma ir kokybė. Taip pat reikėtų apsaugoti ir plastikinės duris.

Seifai. Visi puikiai suprantame, kad kiekvienas turėtų pats pagalvoti, kaip apsaugoti save ir savo turtą. Deja, žmonės dažnai pamiršta atsargumą: pinigus, juvelyrinius dirbinius laiko sekcijose, slepia po patalyne, sofa, rūbais, spintose, knygų lentynose, net garažuose. Bet tokios slaptavietės vagišiams puikiai žinomos! Todėl labai patogu vertingus daiktus laikyti seifuose. Jų būna įvairaus dydžio ir spalvų, o įsigyti gali ne tik žmonės, bet ir privatūs asmenys. Tokiuose seifuose smulkus turtas bus patikimai apsaugotas nuo vagysčių, gaisrų, vandalizmo aktų ir t. t.

Kiekvienas seifas atitinka griežtus reikalavimus, yra atsparus ugniai ir išlaužimui. Pagal paskirtį arba įrangą seifai gali būti sieniniai, montuojami į baldus, mobilūs (su keičiama vieta) ar tiesiog saugios spintos su įvairaus sudėtingumo užraktais, kuriuose derinamos mechaninės ir elektroninės rakinimo sistemos. Išskirtinę seriją sudaro šarvuoti pinigų ir dokumentų saugojimo seifai. Dėmesio verti ir seifai-spintos, skirtos ginklams, šaudmenims, dokumentams laikyti. Dailios mažesnės spintos skirtos šautuvams ir pistoletams laikyti. Yra spintų su pinigų įmetimo įtaisais. Visi seifai ir spintos tvirtinami prie grindų.

Organizacinės technikos apsauginiai užraktai. Iš patalpų labai dažnai vagiami kompiuteriai, spausdintuvai, skaitytuvai, kopijavimo aparatai, televizoriai ir kiti vertingi daiktai. Įsigyjant naują daiktą, kyla klausimas, kaip jį apsaugoti. Kompiuterinei įrangai apsaugoti naudojami įvairūs įvirtinimai, apsauginiai užraktai. Kartais – lankstūs lynai ar, jei įmanoma, vertybės nejudinamai pritvirtinamos prie stacionarių konstrukcijų, ir jas „išlaisvinti“ be išankstinio pasiruošimo sunkiau, reikia daug laiko. Tai visiškai saugu, nekrenta į akis, be to, nebrangu. Tokia apsauga ideali judriame biure, mokykloje, ligoninėje.

Turto apsauginio žymėjimo priemonės. Įvairiems daiktams apsaugoti dažniausiai siūlome naudoti turto apsauginio žymėjimo priemones: spaudus, lipdukus, trafaretus, nematomus ir nepanaikinamus dažus, taškinius žymeklius, elektroninę identifikavimo įrangą. Tiek privatūs asmenys, tiek įstaigos gali nuosavybę žymėti ilgalaikiais ir matomais ženklais. Tai padeda operatyviau iširti vagystes, pažymėtus daiktus daug lengviau identifikuoti ir grąžinti savininkams. Ilgalaikis apsauginis ženklavimas nesudėtingas, nebrangu, tačiau labai efektyvus būdas sustabdyti vagis: paženklinta nuosavybė mažai domins

vagišius, nes jos neįmanoma parduoti. Taip ženklinti galima biuro organizaciję, buitinę techniką, automobilius, furgonus, motociklus, dviračius, vandens transporto priemones. Įsigiję brangios kompiuterinės technikos, garso ir vaizdo aparatūros ir pan., negailėkite dar šiek tiek lėšų žymėjimo ženklams įsigyti – turėsite nebrangią, bet efektyvią apsaugą. Kai kurios draudimo kompanijos net rekomenduoja naudoti specialius apsaugos ženklus organizacinei technikai.

Apsauginės signalizacijos priemonės. Svarbiausia patalpų apsaugos dalis vis dėlto yra apsauginė signalizacija, prijungta prie centralizuoto stebėjimo sistemų. Apsauginė signalizacija – tai techninių priemonių kompleksas, kurį sudaro jutikliai, reaguojantys į saugomų patalpų įvairios rūšies pažeidimus, ir objekto apsaugos pultas, kontroliuojantis jutiklių būseną, šviesiniais ir garsiniais signalizatoriais informuojantis apie įsilaužimą į objektą ir šią informaciją telefonu bei radijo ryšiu perduodantis į centralizuoto stebėjimo pultą.

Apsauginei signalizacijai įrengti visai nesvarbu, ar patalpose įvesta telefono linija. Jūsų namai bus saugūs 24 valandas per parą.

Daugiausia naudojamos **apsauginės įsilaužimo signalizacijos priemonės** yra magnetokontaktiniai ir elektroniniai jutikliai. Jie tvirtinami tiesiai ant labiausiai pažeidžiamų vietų (langų, durų) ir jungiami į elektros grandinę, – ją pažeidus apsaugos sistema fiksuoja bandymą įsilaužti.

Verta žinoti, kad magnetokontaktiniais jutikliais paprastai saugomos įvairios varstomosios konstrukcijos: durys, langai ir t. t. Pavyzdžiui, atidarius duris ar langą ir atsiradus didesniai nei leidžiama atstumui tarp magneto ir herkonu, pažeidžiama elektros grandinė ir apsaugos sistema fiksuoja bandymą įsilaužti. O elektroniniai jutikliai – šiuolaikiškos technologijos mikroprocesoriniai prietaisai, galintys reaguoti į įvairius pažeidimus, galimybės juos panaudoti pakankamai didelės.

Galbūt plačiausiai naudojami **judesio jutikliai**, reaguojantys į pažeidėjo judėjimą saugomoje zonoje. Jie gali užfiksuoti pažeidėją, patekusį į saugomą patalpą per vietas, neapsaugotas signalizacijos priemonėmis, pvz.: sienas, lubas arba grindis. Judesio jutikliams priskiriami pasyvūs infraraudonųjų spindulių, ultragarsiniai ir mikrobangų jutikliai. Tačiau naudojant judesio jutiklius butų ir gyvenamųjų namų apsaugai galimas keblumas: jie kartais sunkiai atskiria naminių gyvūnų ir tikrų pažeidėjų judėjimą saugomoje zonoje. Bet jau yra jutiklių su mikroprocesoriniu priimamos informacijos apdorojimu, – jie nereaguoja į gyvūnus, kurių svoris iki 36 kg.

Labiausiai paplitę pasyvūs **infraraudonųjų spindulių (PIR) jutikliai**, veikiantys šių spindulių diapazone. Dažnai apsaugai naudojami dvigubos technologijos jutikliai (pavyzdžiui, PIR ir mikrobangų). Jie analizuoja dviem būdais gaunamą informaciją ir „priima patikimus sprendimus“. Šiuolaikiniuose PIR jutikliuose įdiegtos pažangiausios priimamos informacijos fokusavimo technologijos, jie gali fiksuoti judesį net iki 100 m atstumu, galima reguliuoti ir jų jautrumą. Ypač svarbiems objektams naudojami

modernūs PIR jutikliai, papildyti specialia apsaugos nuo užsidegimo (Anti-Masking) funkcija. Siekiant nuolat gauti informaciją apie jutiklių būklę, naudojami įvairūs jutiklių testai, t. y. jutiklis pats save tikrina nustatytais laiko intervalais ir informaciją apie sutrikimus perduoda į objekto apsaugos pultą. Atrodo, geriau nesumanysi...

Viena iš efektyviausių apsaugos sistemų yra **vaizdo stebėjimo sistema**. Ji skirta papildomam saugumui užtikrinti ir pažeidimams registruoti. Vaizdo stebėjimo sistema sudaro galimybę vienam arba keletui asmenų stebėti vieną ar kelis objektus, nutolusius įvairiais atstumais vienas nuo kito ir nuo stebėjimo vietos. Vaizdo stebėjimo sistemos plačiai naudojamos bankų, parduotuvių, automobilių stovėjimo aikštelių ir kitų objektų apsaugai. Nereikia pamiršti, kad kokybiškam vaizdo stebėjimui užtikrinti reikia pakankamo stebimo objekto ar teritorijos apšvietimo. Bet įrengus ant vaizdo kamerų specialias infraraudono apšvietimo lempas, galima patikimai stebėti objektą net nesant reikiamo apšvietimo.

Padaugėjus prekybos įmonių ir įstaigų, susijusių su grynųjų apyvarta, apiplėšimų, siūlome įsirengti **apsauginę užpuolimo signalizaciją, t. y. įrengti slapta pavojaus mygtuką**. Patirtis rodo, kad jį įrengus sumažėja rizika nukentėti nuo apiplėšimų. Ten, kur vyksta prekyba ar atliekamos kitos pinigines operacijos, galima įrengti užpuolimo signalizaciją – pedalus, stacionarius ar nešiojamuosius mygtukus. Prijungus signalizaciją prie Apsaugos tarnybos centralizuoto stebėjimo pulto, apiplėšimų ar kitokių nusikalstamų veiksmų atvejais nebereikės kviešti pagalbos telefonu. Policijos pareigūnai į pagalbą išskubės nuspaudus minėtą mygtuką arba pedalą.

Siekiant apriboti nepageidaujamų asmenų patekimą į patalpas, kuriose būtini papildomi saugumo reikalavimai, naudojamos **įeigos kontrolės sistemos**. Jos elektromagnetinėmis spynomis valdo duris, pakeliamas užtvaras, įvažiavimo arba garažų vartus. Įeigos kontrolės sistemos veikia nuskaitydamos vartotojo magnetinę kortelę arba įvedus kodą.

Šiuolaikinės signalizacijos priemonės leidžia organizuoti ir vykdyti uždarų teritorijų bei aikštelių apsaugą. Tam tikslui įrengiamos **perimetrinės apsaugos sistemos**. Naudojami lauko sąlygomis veikiantys judesio jutikliai. Jie kliento patogumui gali būti užprogramuojami įjungti nustatytos vietos apšvietimą nustatytu laiku. Taip pat naudojami aktyvūs infraraudonųjų spindulių jutikliai. Jie sukuria infraraudonųjų spindulių barjerą, nematomą žmogaus akiai net tamsoje. Kertant infraraudonųjų spindulių pluoštą, fiksuojamas pažeidimas. Perimetrinei teritorijų apsaugai taip pat naudojami specialūs seisminiai kabeliai. Jie, užkasti žemėje aplink saugomą teritoriją, fiksuoja žeme sklindančius virpesius, sukeliamus judančių objektų. Šios sistemos labai patikimos ir gana brangios, todėl naudojamos tik labai svarbių objektų – oro uostų, elektrinių ir pan., apsaugai.

Taigi, kaip rodo praktika, patikimiausia apsaugoti objektą įrengiant jame apsauginę signalizaciją ir prijungiant ją prie Viešosios policijos apsaugos tarnybos centralizuoto stebėjimo sistemų. Tai sudaro galimybę greitai ir tiksliai nustatyti įsibrovimo laiką ir sučiupti įsibrovėlius tiesiog įvykio vietoje. Vos suveikus apsauginei signalizacijai, Apsaugos tarnybos budėtojai iš karto praneša apie tai reagavimo grupėms, jos į įvykio vietą atvyksta maždaug per tris minutes. Beje, kartais vagys, vos pamatę bute įrengtą apsauginę signalizaciją, pabėga iš tos vietos.

Kad objektas būtų visiškai saugus, svarbu ne tik signalizacijos priemonės, bet ir racionalus, patikimas objekto techninis įrengimas, kad išilaužėliai po signalizacijos suveikimo būtų sulaikyti, kol atvyks reagavimo grupė. Todėl jei apsisprendėte tinkamai apsaugoti būstą ar kitas patalpas, kreipkitės į Viešosios policijos apsaugos tarnybą – didesnė nei pusės amžiaus patirtis jai leido sukurti savitą, veiksmingą apsaugos ir stebėjimo koncepciją. Apsaugos tarnyba prisiima visišką materialinę atsakomybę, jei žala užsakovui padaroma dėl Apsaugos tarnybos kaltės. Be to, Apsaugos tarnybos civilinė atsakomybė yra apdrausta.

Ką vertėtų įsidėmėti:

1. Nepasakokite per daug. Jokiu būdu negalima teikti informacijos apie save ir kaimynus mažai pažįstamiems ar nepažįstamiems asmenims. Jeigu kas nors teiraujasi, praneškite tai kaimynams. Įsidėmėkite vietą, laiką, kaip atrodė pašnekovas – ūgį, bruožus, aprangą, kalbą. Dabar tikrieji vagys aklai į butus nesilaužia (nebent pačios žemiausios kategorijos). Vagims svarbiausia surinkti informaciją apie buto gyventojus ir jų turtą. Antras etapas – stebėti, kada ir kokiais automobiliais šeiminkai atvažiuoja ir išvažiuoja, kiek žmonių bute gyvena, kuriame aukšte, kas kai-

mynai ir pan. Todėl labai svarbu be reikalo neatidaryti bet kam durų. Nusikaltėlis, vos žvilgtėrėjęs į butą, pasidarys išvadas. Išeinant iš namų ilgesniam laikui, būtina užrakinti ne tik pagrindines, bet ir visų kambarių duris. Tai bus papildoma kliūtis, kuriai įveikti reikės papildomo laiko. Labai rizikuoja linkusieji pasakoti apie planuojamus pirkinius ar nusipirktus bei parduotus daiktus, atsiimtus indėlius ar gautas paskolas. Nusikaltėliams ypač praverčia vaikų plepumas ir noras pasigirti. Be to, ne visi kaimynai linę pakišti koją vagims. Jie gali „negirdėti“ net tuomet, kai išnešami kaimyno baldai, buitės technika ir kt. Nors skambindamas iš savo buto, kaimynas niekuo nerizikuoja.

2. Atkreipkite dėmesį į būsimos vagystės „ženklus“. Prieš vagystę būna daugybė jos planavimo ženklų, į kuriuos daugelis nekreipia dėmesio. Pravartu suklusti, jei skirtingu paros metu pasitaiko atsitiktinių telefono skambučių, nepažįstamų asmenų vizitų įvairiais pretekstais ir kt. Dar kartą primename, kad vagys, prieš apvogdami butą ar namą, jį atidžiai stebi. Vagystės objektas gali būti stebimas net apie mėnesį. Vagys renka informaciją, kada ir kas išeina į darbą, kas lieka namuose ir pan. Atsargiesniems reikėtų būti ir įsigijusiems telefonus su atsakikliais, nes daugelis pateikia tradicinę informaciją: „Manęs šiuo metu nėra namie...“ Galbūt reikėtų įrašyti šiek tiek kitaip: „Šiuo metu esu užimtas, paskambinkite vėliau“. Tokie žodžiai leistų suprasti, kad Jūs esate namie, tačiau labai užsiėmę.

3. Būkite rūpestingėsi. Visiškai neleistinas lengvabūdiškumas – palikti prieškambarį, matomoje vietoje, raktus, rankines, pinigines, papuošalus, vertingus laikrodžius, todėl prašome – būkite atsargūs. O jei gyvenate pirmame aukšte, patariame niekada nepalikti praviro lango ar balkono, geriau praverti tik orlaide.

Balkone nepalikite kilimų, brangių daiktų, net jei gyvenate trečiame ar penktame aukšte. Juos gali nukabinti, pavyzdžiui, spinningu.

4. Saugokite gyvybę, o ne gėrybes. Dabar ypač populiarios vagystės naktimis, kai gyventojai ramiai miega. Tokios vagystės labai pavojingos ne tik dėl žmonių turto, bet ir dėl jų sveikatos, gyvybės. Išgąstis tarsi paralyžiuoja žmogaus veiksmus, be to, ne visi vagys linę bėgti šeimininkams atsibudus. Jeigu šeimininkas pasitiki savo jėgomis, žinoma, reikia gintis. Bet tai didelė rizika, nes labai dažnai vagys būna nenuspėjami, bet koks pasipriešinimas gali sukelti agresyvumą, ypač pavojinga, kai vagis ginkluotas. Todėl kartais geriau prarasti daiktą negu gyvybę.

5. Bendradarbiaukite su kaimynais. Būtų idealu, jeigu būstą saugotumėte kartu. Namų bendrijų, kurios būstus saugo bendrai, deja, nedaug. Tokiais atvejais kuriam nors bendrijos nariui mokama sutarta pinigų suma, ir šis žmogus išipareigoja prižiūrėti laiptines nuo pašalinių asmenų, stebi įtartinus interesus, o pagalba policijai, esant reikalui, būna nepaprastai vertinga: sužinomas laikas, nusikaltėlio ypatybės ir kt.

6. O jeigu... Ką daryti, kai į butą įsiveržia policijos uniformomis vilkintys vagys? Kaip atskirti, kurie apsimetėliai? Tikras policijos pareigūnas visada prisistatys:

iš kur, kokių tikslų, pasakys savo pareigas, policijos laipsnį, vardą ir pavardę. Kilus įtarimui, reikia paprašyti parodyti tarnybinį pažymėjimą ar paskambinti į policijos komisariatą, budėtojui pranešti apie atvykėlį.

KAIP ELGTIS PIRMAM ATSIDŪRUS ĮVYKIO VIETOJE

Ištikti nelaimės žmonės dažnai, patys to nežinodami, pagelbsti nusikaltėliams – naikina nusikaltimo pėdsakus bei įkalčius. Taigi jei grįžę į namus pastebėjote išbrovimo pėdsakų, nieko nelieskite. Iš pradžių susimąstykite, kas buvo saugoma išverstose vietose, kokius daiktus ar vertybes galėjo pagrobti. Į policiją skambinkite tik iš patikimų kaimynų telefono arba iš artimiausio taksofono. Kalbėdami su policijos pareigūnais, ramiai paaiškinkite įvykio aplinkybes. Pastebėję

nusikaltimą, jokių būdu nepradėkite patys tikrinti daiktų, jų tvarkyti ir ieškoti nusikaltėlio pėdsakų. Nekvieskite į butą kaimynų, nerodykite jiems įvykio vietos.

Jei durys neišlaužtos, reikėtų prisiminti, ar niekas iš šeimynykščių nebuvo pametęs raktų, o jeigu taip atsitiko ir nespėjote pakeisti spynų, bandykite prisiminti, kada ir kokiomis aplinkybėmis buvo pamesti raktai. Niekuomet nepalikite buto raktų po laukųjų durų kilimėliu, pašto, elektros, telefono tinklų dėžėse – čia juos gali rasti pašaliniai asmenys. Kol atvyks policijos pareigūnai, nepradėkite taisyti sulaužytų spynų, durų ar baldų, valyti dulkių, tvarkyti kambarių.

Atvykusiems pareigūnams stenkitės kuo tiksliau ir smulčiau papasakoti įvykio aplinkybes, kada išvykote iš namų, kaip ir kuo užrakinote duris, ar užkabinote langus, ar išeidami nepastebėjote pašalinių asmenų, transporto priemonių, kur ir kokie vertingi daiktai buvo laikomi, nurodykite pagrobtų daiktų individualius požymius.

Patartina vertingesnius daiktus nepastebimose vietose pažymėti Jums vieniems žinomais ženklais ir juos nurodyti policijos pareigūnams. Tuomet bus daug lengviau ieškoti pagrobtų daiktų ir nustatyti jų priklausomybę. Žymėti reikėtų taip, kad ženklų nebūtų galima lengvai panaikinti.

Taip pat turėtų būti nurodyti asmenys, žinoję, kokių vertingų daiktų turėjo nukentėjęsysis ir kur tie daiktai buvo laikomi ar saugomi. Be to, nepatartina girtis net pažįstamiems, kaip ir kuo buvo paženklinti pagrobti daiktai.

Atminkite, kad nuo Jūsų elgesio nusikaltimo vietoje priklauso sėkminga nusikaltėlių paieška.

- Neištrypkite, neištrinkite, nesunaikinkite nusikaltėlių pėdsakų.
- Nepalikite nereikalingų savo pėdsakų.
- Saugokite įvykio vietą.
- Pastebėję įsilaužimo požymių, jokia būdu netikrinkite, kas dingio, o nedelsdami skambinkite 112.
- Jei nustatėte nusikaltimo liudininkus, užsirašykite jų koordinatas, duomenis ir perduokite policijos pareigūnui.
- Nusikaltėlių persekiokite tik įvertinę riziką.
- Vertingesnius daiktus, pinigus, dokumentus saugokite banko ar Viešosios policijos apsaugos tarnybos Vilniaus skyriaus (Didžioji g. 7, Vilnius) individualiuose seifuose.

PATARIMAI

BENDRIEJI SAUGOS PATARIMAI ESANT NAMIE

- Neįsileiskite nepažįstamų žmonių į butą.
- Reikalaukite, kad pareigūnai parodytų tarnybinį pažymėjimą.
- Prieš atidarydami duris, atidžiai apžiūrėkite lankytoją.
- Nepasirašykite jokių dokumentų skubotai, juo labiau tarpduryje.
- Nedelsdami kreipkitės į policiją, jeigu Jus apvogė arba apgavo. Skubiai pranešus ir tiksliai apibūdinus įtariamus asmenis bei jų automobilius, bus galima greičiau sulaukyti nusikaltėlius ir apsaugoti nuo nelaimių kitus žmones.
- Stenkitės, kad santykiai su kaimynais būtų šilti ir draugiški. Kaimynai nebus abejingi, jei pamatys įtartinus asmenis prie Jūsų durų.
- Susitarkite su kaimynais, kad, kai Jūsų nėra, pasaugotų namą (butą). Kaimynams išėjus ar išvykus, būkite pasiruošę pasaugoti jų namą (butą).
- Paženklinkite vertingus daiktus, išgraviruokite ant jų numerius ar inicialus.
- Neatidarykite durų „atsitiktiniams“ žmonėms, „draudimo agentams“, įvairiems „specialistams“ – pirmiausia pro duris, nenukabinę grandinėlės, patikrinkite jų dokumentus ir įsitikinkite, kas iš tiesų Jus aplankė.
- Atminkite, kad net patys geriausi užraktai geri tik tuomet, kai jais tinkamai naudojamasi: užrakinkite duris visais užraktais, net kelioms minutėms išeidami į parduotuvę.
- Patikrinkite užraktus ir, jei būtina, sutvirtinkite buto duris.
- Sutemus būtinai uždenkite langus užuolaidomis. Jeigu pastebėjote, kad Jūsų butą stebi ar prie jo sukinėjasi įtartini žmonės, skambinkite telefonu 112.
- Jei grįžę namo pastebėjote, kad bute svečiasvi piktadariai (atviros durys, išdaužtas langas ir pan.), neikite vidun – gal nusikaltėliai dar neišėjo. Užeikite pas kaimynus ir iškvieskite policiją.

- Jeigu gyvenate viena, nenurodykite pavardės telefonų žinyne ar lentelėje prie durų. Nereikia leisti suprasti nusikaltėliams, kad bute gyvena vieniša moteris.

KAIP APSAUGOTI SAVE IR AUTOMOBILĮ NUO GROBIKŲ

Automobilių vagystės – tikra rykštė ne tik jų savininkams, bet ir įstatymų sargams. Labai dažnai vagiami automobiliai, kurių savininkai nesiėmė net paprasčiausių apsaugos priemonių: slaptos variklio paleidimo sistemos, langų žymų, garsinės signalizacijos, specialių durų užraktų. Geriausia automobilių signalizacijos priemonės patikėti montuoti tik patikrintoms ir patikimoms firmoms. Nepriimkite nežinomų firmų ar asmenų pasiūlymų, nemontuokite namudinių signalizacijos priemonių.

Garaže automobilių pastatęs žmogus dažnai būna įsitikinęs, kad mašiną paliko kone tvirtovėje. Be to, garažuose dažnai laikoma pinigų, brangenybių, vaizdo aparatūros, gėrimų, kitų brangių daiktų. Vagys tai greitai sužino. O garažų spynos dažniausiai būna paprastos konstrukcijos velkės, durys netvirtos, prie įvažiavimo vartų neįrengta bendra signalinė sistema, prijungta prie centrinio apsaugos pulto. Taip vagims sudarome visus patogumus ir jie tuo pasinaudoja. Todėl patariame savo garažuose įsirengti apsaugines signalizacijos sistemas ir prijungti jas prie Apsaugos tarnybos centrinių apsaugos pultų.

Labai dažnai automobiliuose laikoma vertingų daiktų. Patartume net trumpam paliekamą automobilį užrakinti ir įjungti apsauginę signalizaciją. Vagims užtenka pusės minutės atsirakinti dureles ir pasiimti grotuvą ar kitus vertingus daiktus. Gerai, kai automobilis rakinamas elektroniniu raktu. Tokiam raktui neparinksi visrakčio.

Populiarios ir paprasčiausios automobilių apsaugos priemonės – vairo užraktas, variklio blokavimo sistema.

Yra sukurta nemažai patikimų automobilių apsaugos sistemų. Viena iš jų – distanciniu būdu, naujo tipo kintančiu radijo kodu valdoma sistema, sauganti automobilio atidaromas dalis (duris, bagažinę, variklio dangtį) ir blokuojanti variklį. Be to, yra sistemų su automatinio variklio blokavimu, pavarų dėžę blokuojančiais mechanizmais ir sistemų, nereikalaujančių papildomų automobilio savininko veiksmų. Vairuotojui tereikia turėti plastikinę kortelę,

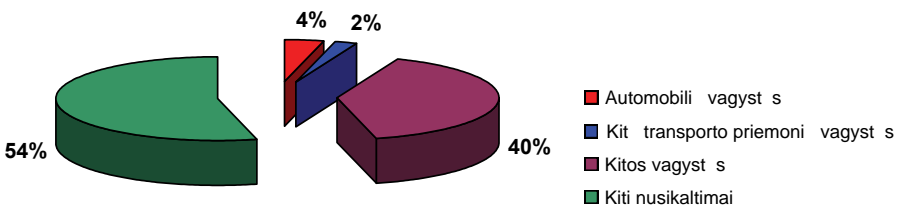
kurių apsaugos sistema tikrina ir atpažįsta. Jei sistema savininko kortelės neatpažįsta, blokuojamas automobilio variklis ir įjungiamas garsinis bei šviesos pavojaus signalas. Sistema kortelę tikrina kaskart atidarius duris. Tokios kortelės kodo neįmanoma parinkti ar nukopijuoti. Tai patikima, nes paprastai blokuojant atjungiamas tik starteris, o variklį galima užvesti stumiant ar traukiant automobilį. Minėtos priemonės skirtos automobiliams apsaugoti nuo chuliganų ir vagių „mėgėjų“. Deja, apsaugoti nuo profesionalių nusikaltėlių šios priemonės nepadės.

Dažnai vagiami ne tik prabangūs automobiliai – ir palyginti nebrangios mašinos neišvengia vagių dėmesio. Tokie automobiliai pavogti dažniausiai išardomi, vėliau sėkmingai daug pigiau parduodamos jų detalės.

BENDROS KRIMINOGENINĖS TENDENCIJOS TRANSPORTO PRIEMONIŲ VAGYSČIŲ SRITYJE

2006 m. Lietuvos Respublikoje registruotos 82 155 nusikalstamos veikos. Iš jų 75 474 nusikaltimai. 46,06 proc. (34 767) – vagystės. Kriminogeninė padėtis transporto priemonių vagysčių srityje po truputį gerėja. Per metus Lietuvos Respublikoje registruoti 4538 transporto priemonių grobimo atvejai, tai – 1286 nusikaltimais (22,1 proc.) mažiau nei 2005 metais (5824). Šių nusikaltimų lyginamoji dalis bendroje nusikalstamumo struktūroje sudaro 6,0 proc.

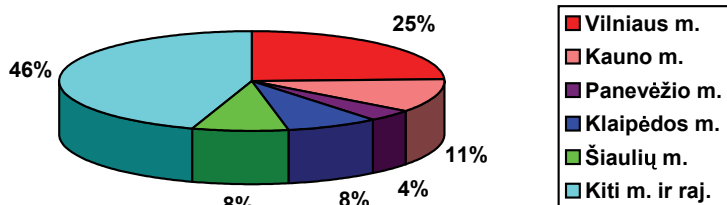
Ir toliau kelia nerimą automobilių vagystės. Jos sudaro 70 proc. transporto priemonių vagysčių (lengvųjų automobilių – 66 proc.). 2006 metais šalyje pagrobti 3176 automobiliai – 962 automobiliais (23,2 proc.) mažiau nei 2005 metais (4138). Pagrobti 2988 lengvieji automobiliai (94,1 proc. visų šalyje pagrobtų automobilių). Pagrobti automobiliai sudaro 0,16 proc. registruotų šalyje transporto priemonių. (2005 – 0,23 proc., 2004 – 0,35 proc., 2003 – 0,4 proc., 2002 m. – 0,38 proc., 2001 m. – 0,42 proc.)

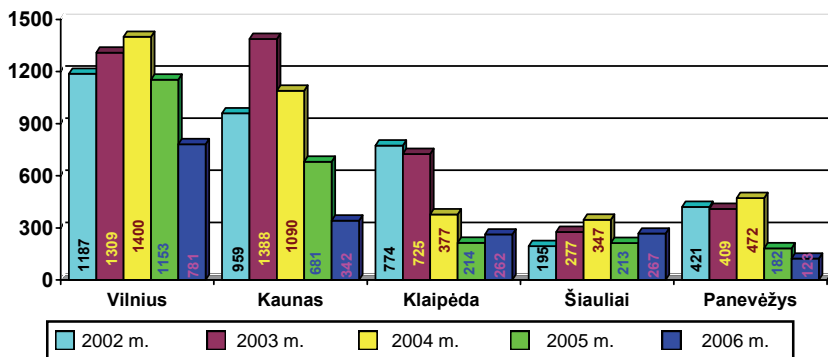
AUTOMOBILIŲ GROBIMŲ GEOGRAFIJA LIETUVOS RESPUBLIKOJE

Automobiliai grobiami visoje šalyje. 2006 m. 56 proc. tokių nusikaltimų registruota penkiuose didžiuosiuose šalies miestuose (2005 m. – 56 proc., 2004 m. – 63 proc., 2003 m. – 64 proc., 2002 m. – 62 proc., 2001 m. – 63 proc., 2000 m. – 65 proc.). Taigi šis rodiklis, kelerius metus mažėjęs, antri metai lieka stabilus. Matyt ir dėl to, kad didžiuosiuose šalies miestuose įsteigti autotransporto priemonių grobimų tyrimo skyriai, kurių darbuotojai sugeba profesionaliau tirti tokius nusikaltimus.

Daugiausia automobilių grobimo atvejų registruota Vilniuje – 781 arba 25 proc. (2005 m. – 28 proc.), Kaune – 342 arba 11 proc. (2005 m. – 17 proc.), Klaipėdoje – 262 arba 8 proc. (2005 m. – 4 proc.), Panevėžyje – 123 arba 4 proc. (2005 m. – 5 proc.) bei Šiauliuose – 267 arba 8 proc. (2005 m. – 4 proc.).

TRANSPORTO PRIEMONIŲ GROBIMŲ DINAMIKA

AUTOMOBILIŲ GROBIMAI IŠ UŽSIENIO PILIEČIŲ

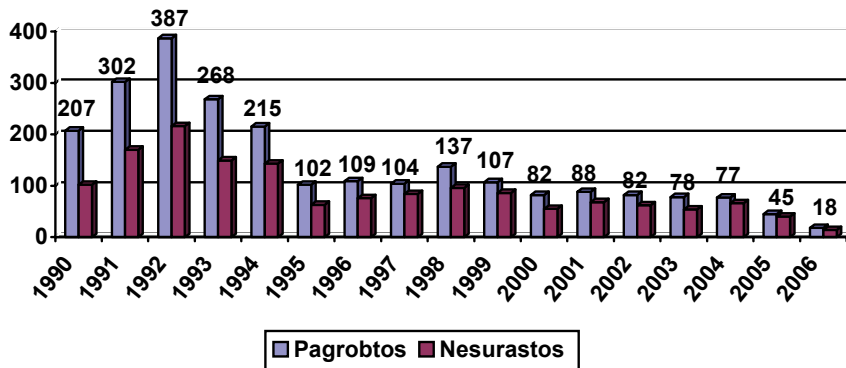
2006 m. 141 automobilis buvo pagrobtas iš užsienio piliečių. Tai 19 nusikaltimų, arba 12 proc., mažiau nei pernai (2005 m. – 172, 2004 m. – 212, 2003 m. – 352, 2002 m. – 410, 2001 m. – 401). Statistika rodo, kad iš užsienio piliečių vis mažiau grobiama automobilių, ir tai padeda kurti teigiamą Lietuvos įvaizdį užsienyje. 38 automobiliai pagrobti iš užsienio piliečių buvo surasti (2005 m. – 60, 2004 m. – 68, 2003 m. – 93, 2002 m. – 99, 2001 m. – 108). Daugiausia užsienio piliečiams priklausančių automobilių buvo pagrobta Palangoje – 25 (2005 m. – 30), Klaipėdoje – 24 (2005 m. – 20), Kaune – 17 (2005 m. – 31). Marijampolėje iš užsieniečių pagrobta 16 automobilių (2005 m. – 16), Vilniuje – 15 (2005 m. – 21), Utenos rajone – 6 (2005 m. – 11).

Pabrėžtina, kad dažniausiai nuo automobilių vagių nukenčia Vokietijos, Latvijos, Baltarusijos ir Estijos piliečiai.

Iš viso 2006 m. Lietuvos Respublikoje buvo pagrobtos 226 transporto priemonės su užsienio valstybiniais numeriais.

AUTOMOBILIŲ GROBIMAI PAGAL PAGAMINIMO METUS IR MARKES

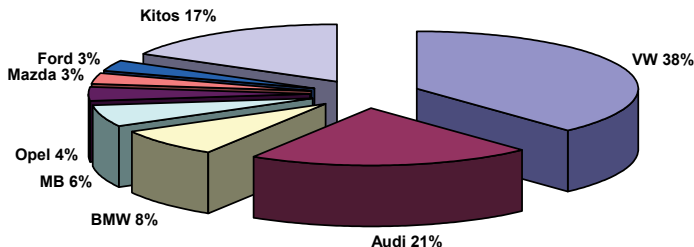
2006 metais, kaip ir ankstesniais, dažniausiai buvo grobiamos 12–16 metų transporto priemonės. Pagrobtos 886 iki 1990-ųjų pagamintos transporto priemonės, nesurastos 362 (41 proc.) kitais metais pagamintos ir pagrobtos transporto priemonės.

Grafikuose matyti, kad automobilių vagysčių staigiai padaugėja nuo senesnių kaip 1994 metų transporto priemonių. Tai susiję su tuo, kad kai kuriuose automobiliuose nuo 1995 metų montuojami gamykliniai imobilizatoriai, ir tokie automobiliai sunkiau pagrobiami.

2006 m. dažniausiai buvo grobiami šie modeliai:

Modelis	Pagrobta 2006 (2005)	Modelis	Pagrobta 2006 (2005)	Modelis	Pagrobta 2006 (2005)
1 VW	1198 (1415)	11 Peugeot	51 (45)	21 MAN	9 (10)
2 Audi	670 (869)	12 Nissan	41 (98)	22 Subaru	8 (14)
3 BMW	280 (343)	13 Mitsubishi	31 (51)	23 Škoda	7 (10)
4 MB	186 (348)	14 VAZ	25 (69)	24 Lexus	6 (9)
5 Opel	116 (161)	15 Chrysler	22 (30)	25 Hyundai	6 (13)
6 Mazda	109 (167)	16 Volvo	19 (28)	26 Jeep	5 (13)
7 Ford	105 (145)	17 Citroen	18 (19)	27 Rover	4 (5)
8 Honda	76 (78)	18 Fiat	15 (26)	28 Kia	3 (5)
9 Renault	63 (83)	19 Suzuki	13 (14)	29 Scania	2 (5)
10 Toyota	58 (75)	20 Dodge	9(10)	30 Chevrolet	2 (2)

Analizuojant automobilių grobimus pagal automobilių pagaminimo metus matyti, kad dažniausiai grobiamos senesnės populiariausių modelių transporto priemonės.

Kaip ir ankstesniais metais, dažniausiai buvo grobiami VW markės automobiliai, tačiau būtent šios markės automobilių ir yra daugiausia registruota Lietuvoje. Pastaruoju metu daugiau grobiama Japonijoje pagamintų automobilių – „Honda“, „Toyota“, „Mitsubishi“.

Per 2006 metus taip pat pagrobta 15 naujų (2006-ųjų laidos) automobilių (2005 m. – 27, 2004 m. – 21, 2003 m. – 44):

- 5 – „Honda CR-V“
- „VW Caravella“
- „Alfa Romeo“
- „Honda Civic“
- „Honda Acord“
- „VW Cady“
- „Audi A8“
- „Toyota avensis“
- „Renault“ vilkikas
- „Audi Q“

AUTOMOBILIŲ GROBIMAI PAGAL VIETOVES

2006 metais 3153 automobiliai (92 proc.) buvo pagrobti iš nesaugomų stovėjimo aikštelių, gatvių, gyvenamųjų namų kiemų ir kitų viešųjų vietų (2005 m. – 93 proc., 2004 m. – 82 proc., 2003 m. – 93 proc., 2002 m. – 86 proc.).

Kelia nerimą ir automobilių vagystės iš garažų – iš jų dažniausiai grobiami nauji ir prabangūs automobiliai. Per metus iš garažų pagrobti 197 automobiliai (6 proc. pagrobtų); 2005 m. – 238, 2004 m. – 424, 2003 m. – 417, 2002 m. – 566, 2001 m. – 520, 2000 m. – 441.

Iš garažų daugiausia grobiama Vilniuje (50) ir Kaune (14) taip pat Marijampolės (12), Kėdainių (10) ir Radviliškio (10) rajonuose.

Iš saugomų aikštelių pavogti 58 automobiliai (2 proc. pagrobtų); 2005 m. – 42, 2004 m. – 70, 2003 m. – 45, 2002 m. – 80, 2001 m. – 100, 2000 m. – 66.

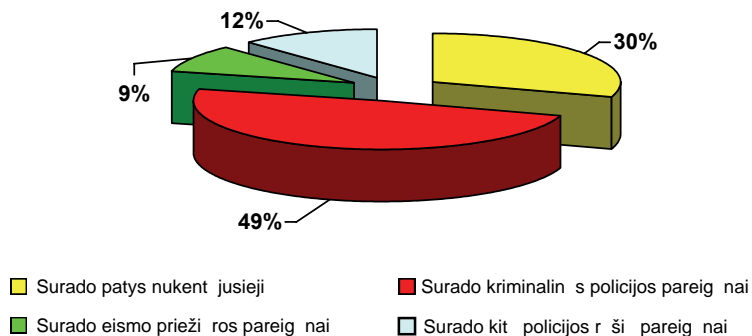
AUTOMOBILIŲ SU ĮRENGTOMIS APSAUGOS PRIEMONĖMIS IR APDRAUSTŲ AUTOMOBILIŲ GROBIMAI

2006 m. 48 atvejais (5 proc.) sumažėjo automobilių su įrengtomis apsaugos priemonėmis grobimų. Su įrengtomis elektroninėmis apsaugos priemonėmis pagrobta 912 automobilių (12 mažiau nei 2005 m.). Per metus pagrobta 61 automobilis su įrengtomis mechaninėmis apsaugos priemonėmis. 28 proc. pagrobtų automobilių – su įrengtomis apsaugos priemonėmis (2005 m. – 25 proc., 2004 m. – 21 proc., 2003 m. – 23 proc.). Taigi didžioji dalis pagrobtų automobilių buvo be jokių apsaugos priemonių.

2006 metais šiek tiek sumažėjo apdraustų automobilių grobimų. Buvo pagrobta 540 apdraustų automobilių (31 automobiliu arba 5 proc. mažiau nei 2005 metais). 93 tokie automobiliai surasti. Beje, iš grobiamų automobilių tik 17 proc. apdrausti. Kadangi šalyje daugėja naujų ir išperkamosios nuomos būdu įsigytų automobilių, grobiamų apdraustų automobilių gali daugėti.

Pasitaiko sukčiavimo atvejų, kai asmenys neturi pavogto automobilio, bet prašo išpirkos. Nustatyta, kad tokio sukčiavimo imasi ir asmenys, esantys pataisos namuose, iš laisvėje esančių bendrininkų sužinantys apie pavogtus automobilius.

Statistika rodo, kad didžiąją dalį pagrobtų automobilių suranda kriminalinės policijos pareigūnai.

Transporto priemonėms apsaugoti nuo vagysčių gali būti naudojamos šios apsaugos priemonės:

1. transporto priemonių žymėjimo;
2. transporto priemonės sekimo;
3. dvipusio ryšio apsaugos;
4. imobilizatoriai;
5. garso signalizacijos;
6. mechaninės apsaugos.

MOBILIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS IR KONTROLĖS SISTEMA „MOBISAFE“

Viešosios policijos apsaugos tarnyba nuo 1998 m. fizinių ir juridinių asmenų transporto priemones sėkmingai saugo palydovine mobilių objektų stebėjimo ir apsaugos sistema „MobiSafe“. Palydovine objekto vietos nustatymo sistema GPS (Global Positioning System) transporto priemonės buvimo koordinatės nustatomos 10–30 metrų tikslumu.

Tai patikima transporto priemonių stebėjimo ir apsaugos sistema, nes:

- tiksliai ir greitai mobilaus objekto buvimo vieta nustatoma centralizuotame stebėjimo pulte;

- skubiai ir efektyviai reaguojama pavojaus ar vagystės atveju.

Sistemos veikimo zona labai plati. Transporto priemonę, kurioje įrengta „MobiSafe“ sistema, galima stebėti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos šalyse, todėl „MobiSafe“ sėkmingai naudojasi daug Viešosios policijos apsaugos tarnybos Vilniaus skyriaus klientų.

MOBILIŲ OBJEKTŲ VALDYMO SISTEMA „AUTOGUARD“

Mobilių objektų valdymo sistema „Autoguard“ naudojama ir lengvųjų, ir krovininių transporto priemonių apsaugai. Bet kurioje transporto priemonės vietoje įmontuojamas nedidelis modulis, papildomai jungiamas prie kelių sistemos grandžių, toleruojančių transporto priemonės veikimą. Kaskart, pažeidus vieną iš šių grandžių, į kontrolės centrą siunčiamas pavojaus signalas. Naudojant modernią duomenų perdavimo technologiją GPRS (General Packet Radio Service), galima gauti išsamią informaciją apie transporto priemonės buvimo vietą, judėjimo kryptį, greitį, variklio apsisukimų skaičių ir t. t. GPS (Global Positioning System) imtuvu galima greitai ir tiksliai – ne daugiau kaip 10 m paklaida – nustatyti mobilaus objekto buvimo vietą. Ši sistema puikiai apsaugo nuo vagystės kiekvieną transporto priemonę: lengvuosius ir krovininius automobilius, jachtas, katerius, brangius motociklus ir t. t.

Sistema naudojama:

- lengvosios ir krovininės transporto priemonės apsaugoti nuo plėšimo ir vagystės;
- transporto priemonių buvimo vietai stebėti;
- pagalbai išsikviesti įvykus eismo įvykiui arba gresiant pavojui;

- transporto priemonių logistikai;
- transporto priemonėms siųsti nurodytu adresu, jų maršrutui koreguoti.

Galimybės:

- naudotis programa logistikai vykdyti;
- gauti duomenis apie transporto priemonę (maršrutą, sustojimus ir kt.);
- gauti duomenis pagal pasirinktą laiko ar atstumo intervalą;
- duomenis gali gauti naudotojo įgalioji asmenys.

Privalumai:

- naudojama moderniausia duomenų perdavimo technologija GPRS;
- labai patikima;
- neribotos galimybės plėsti sistemą;
- sistema naudoja labai mažai energijos;
- puiki duomenų apsauga;
- autonominis avarinis maitinimas;
- sistema atitinka Europos Sąjungos standartus;
- maži įrengimo ir aptarnavimo kaštai.

Įdiegimo rezultatai:

- transporto priemonė bus saugi ne tik Lietuvoje – ją bus galima stebėti visose šalyse nuo Ispanijos iki Uralo;
- transporto priemonė bus apsaugota nuo nesankcionuoto nutempimo ar pakėlimo.

Įdiegus palydovines transporto priemonių apsaugos sistemas „MobiSafe“ ir „Autoguard“, pavojaus ar vagystės atveju efektyviai reaguoja visos šalies policijos tarnybos. Svetur pasitelkiama tos šalies, kurioje tuo metu yra transporto priemonė, policija ar atitinkamos tarnybos. Tad Jums transporto priemonė nekels jokių rūpesčių, visada ir visur bus saugi. (Daugiau informacijos tel. (8 5) 271 8942, mobil. 8 686 84 104)

PATARIMAI VAIRUOTOJAMS

KAIMYNŲ PAGALBA

- Pasikalbėkite su kaimynais apie automobilių saugumą.
- Įspėkite, kad palikdami automobilį įsitikintų, ar jis užrakintas, ar įjungta signalizacija.

- Jeigu pamatėte ką nors įtartina, vaikščiojantį aplink Jūsų kaimyno automobilį, iš karto skambinkite kaimynui arba į policiją.
- Padaugėjus automobilių plėšimų ar vagysčių, pradėkite budėti naktimis.

KAIP APSISAUGOTI NUO UŽPUOLIMO AUTOMOBILYJE?

- Vairuodami nepasitikėkite „balsuojančiais“ pakeleiviais. Jei kas nors atsitiko kelyje, neatidarykite langelio ir nelipkite iš automobilio, kol paaiškės, kokia iš tiesų padėtis.
- Keleivį sodinkite ant priekinės sėdynės, tai ypač svarbu važiuojant naktį.
- Keleiviui įsėdus, paprašykite, kad jis prisisegtų saugos diržą.
- Kilus užpuolimo grėsmei, atsisekite saugos diržą, nes prireikus bus sunkiau pabėgti iš automobilio.
- Prieš pabėgdami iš automobilio, užvedimo raktelį ištraukite.
- Užpuolimo metu stenkitės atkreipti kitų vairuotojų ar kitų asmenų dėmesį.
- Jei jaučiate, kad to keleivio nereikėtų vežti, tai ir nevežkite.

KAIP IŠVENGTI UŽPUOLIMO VAIRUOJANT AUTOMOBILĮ?

Kai užpuolikai blokuoja stovintį automobilį:

- išlipdami iš automobilio, pasukite ratus į šaligatvio kraštą;
- statykite automobilį važiavimo kryptimi.

Kai užpuolikai blokuoja važiuojantį automobilį:

- įsitinkite, kad Jus tikrai persekioja (apvažiuokite žiedą du kartus, keiskite važiavimo greitį);
- įsitikinę, kad esate persekiojami, bandykite pasprukti nuo persekiojo;
- pasistenkite atitrūkti arba važiuokite į judrią gatvę;
- važiuokite taip, kad blokavimo metu galėtumėte apsukti automobilį ir įvažiuoti į priešpriešinės krypties eismo juostą;
- stenkitės privažiuoti prie stovėjimo aikštelių, masinių susibūrimo vietų.

Jei užpuolikams pavyko užblokuoti Jūsų automobilį, privalote:

- sėdėti viduje;
- užrakinti duris;
- uždaryti langus;
- nelipti iš automobilio ir nesiaiškinti santykių;
- atkreipti aplinkinių dėmesį (garsinis, šviesos signalai ir pan.);
- jei turite mobilųjį telefoną, skambinkite numeriu 112.

KAIP IŠVENGTI PASALOS KELYJE?

- Pamatę kelyje kliūtį, neskubėkite privažiuoti.
- Stenkitės bet koku būdu išvengti susidūrimo su kliūtimi arba atakos:

1. Prasiveržkite pro kliūtį (įvertinę riziką) arba ją apvažiuokite.
2. Apsisukite ir nuvažiuokite priešinga kryptimi.
3. Jei kliūtį kelyje pastebėjote tamsioju paros metu, geriau nerizikuokite ir važiuokite atgal.
4. Iš pradžių važiuokite atbuline eiga, vėliau, nutolę saugiu atstumu, apsisukite.
5. Automobilio variklis turi veikti, sankabos pedalą laikykite nuspausta, veidrodėliuose stebėkite aplinką.

KAIP APSAUGOTI AUTOMOBILĮ?

- Laikykite automobilį saugomoje aikštelėje, garaže.
- Apdrauskite automobilį nuo vagystės.

Jei laikote automobilį kieme:

- statykite arčiau savo buto langų;
- įsitinkite, kad automobilį palikote užrakintą, uždarykite langus ir stoglangį;
- statykite gerai apšviestame kiemo plote;
- nepalikite automobilyje vertingų daiktų;
- naudokite vairo blokavimo įrenginį;
- naudokite pavarų dėžės blokavimo įrenginį;
- prieš išlipdami iš automobilio, apsidaurykite, ar kas nors Jūsų nestebi;
- grįždami prie gatvėje palikto automobilio, laikykite paruoštus raktus ir pirmiausia įsitinkite, kad automobilyje nieko nėra;
- įsirenkite signalizaciją, slaptus degimo jungiklius;
- įsigykite patikimą palydovinę mobilių objektų apsaugos ir kontrolės, valdymo sistemą.

KAŲ TURĖTŲ ŽINOTI MOBILIOJO TELEFONO NAUDOTOJAS

Mobiliųjų telefonų vagystės ar plėšimai – vieni iš dažniausių gatvėje įvykdomų nusikaltimų. Turbūt ir dėl to, kad judriojo ryšio paslaugomis Lietuvoje itin plačiai naudojamos, tad labai tikėtina, jog kone kiekvieno kišenėje, rankinėje ar kitoje nesaugioje vietoje galima aptikti šį nedidelį, bet brangų daikčiuką. Lūdniausia, kad itin dažnai šios rūšies nusikaltimų aukomis tampa jauniausi, silpniausi mūsų visuomenės atstovai – vaikai ir paaugliai. Judrusis ryšys jaunimui tiesiog būtinybė – ir įvaizdžio dalis, ir patogus bendrauti. O nusikaltėliai žino, kad atimti ar pavogti mobilių telefoną iš silpnesnio daug lengviau.

Atsakingos valstybės institucijos ir judriojo telefono ryšio operatoriai imasi atitinkamų veiksmų, kad sumažėtų nusikaltimų, susijusių su mobiliųjų telefonų vagystėmis ir plėšimais. Tačiau be mobiliųjų telefonų naudotojų pastangų ir tinkamų priemonių savo turtui (kartais ir sveikatai ar gyvybei) apsaugoti sunku pasiekti gerų

rezultatų. Kaip sumažinti tikimybę tapti nusikaltimo, susijusio su mobiliųjų telefonų vagystėmis ir plėšimais, auka?

Turbūt ne visi mobiliojo ryšio vartotojai žino, kad jų telefonai, panašiai kaip automobiliai, turi unikalius identifikavimo numerius IMEI (angl. *International Mobile Equipment Identity*). IMEI paprastai nurodomas ant telefono pakuotės, jį taip pat galima rasti ant lipduko prie telefono korpuso (lipdukas paprastai matomas nuėmus telefono maitinimo bateriją). IMEI dažniausiai sudarytas iš 15 skaitmenų, tačiau naujesniuose modeliuose prie šių skaitmenų pridedamas ir programinės įrangos versijos numeris (1 ar 2 skaitmenys). IMEI visada įdiegtas ir mobiliojo telefono programinėje ar techninėje įrangoje. Mobiliojo telefono naudotojas gali sužinoti programinėje ar techninėje įrangoje įdiegtą IMEI savo telefono klaviatūra surinkęs simbolių seką *#06#.

IMEI ir yra užkirsti kelią ar ap sunkinti tokiam naudojimuisi vogtu telefonu. Esant įjungtam telefonui ryšio zonoje, IMEI kartu su kitais specialiais duomenimis tam tikrais laiko intervalais siunčiamas judriojo telefono ryšio operatorių bazinėmis stotimis. Dingus mobiliajam telefonui, vartotojas gali paprašyti užblokuoti ne tik atitinkamą numerį, bet ir IMEI. Todėl kitam asmeniui, bandančiam pasinaudoti judriojo ryšio paslaugomis tokiu telefonu (nors jame yra kita SIM kortelė), automatiškai šios paslaugos nebus teikiamos. O pareigūnai, pasitelkę organizacines ir technines priemones, gali nustatyti tokio telefono buvimo vietą ir juo besinaudojantį asmenį.

Lietuvos operatoriai pagal galimybes keičiasi informacija apie klientų dingusių mobiliųjų telefonų IMEI, o Europoje sukurtas bendras centrinis įrenginių identifikacijos registras (angl. *Central Equipment Identification Register*), kuriame saugomi vogtų telefonų IMEI. Todėl asmuo, besijungiantis prie kitų judriojo ryšio tinklų vogtu telefonu, dažniausiai gaus pranešimą, kad paslaugų teikimas neįmanomas, nes įtariama, kad telefonas vogtas.

Deja, nesąžiningi žmonės jau sugalvojo, kaip pakeisti mobiliojo telefono IMEI. Tai padarius telefonas tampa „švarus“, t. y. tinklas negali nustatyti, ar jis vogtas. Anksčiau pakeisti IMEI buvo galima legaliai kone kiekvienoje mobiliųjų telefonų taisykloje ar net pačiam bandyti tai daryti internetu atsisiuntus atitinkamą programinę įrangą. Nuo 2005 m. vasaros, įsigaliojus Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimui, su IMEI keitimu susijusi veikla be gamintojo įgaliojimo tapo nelegali ir baudžiama. Be to, kaip minėta, IMEI yra unikalūs, o jų sekos paskirstytos pagal telefonų gamintojus, modelius ar net gamyklines partijas. Atlikus tyrimą, daugeliu atvejų galima nustatyti, ar IMEI keistas, o operatoriai įpareigoti esant techninėms galimybėms neteikti paslaugų, jei nustatoma, kad IMEI pakeistas.

Pastaba. Nereikėtų painioti mobiliojo telefono, kurio programinė įranga gamintojo nustatyta taip, kad jis veiktų tik viename judriojo ryšio tinkle, „atrišimo“ su IMEI keitimu, nes „atrišant“ paprastai IMEI nekeičiamas. Kita vertus, būtų geriau, jei vartotojas, atsiimdamas iš „atrišimo“ paslaugą atlikusio asmens savo telefoną, patikrintų, ar po minėtos procedūros nepakito IMEI, nes kitaip gali kilti nemalonumų.

Ką turėtų žinoti mobiliųjų telefonų savininkai, įsigydami ar atsiimdami iš taisyklos mobilųjį telefoną:

- Įsigydami mobilųjį telefoną, reikalaukite dokumentų, pagal kuriuos galima nustatyti, kad jis įgytas teisėtai.
- Įsigydami mobilųjį telefoną, klaviatūra surinkite simbolių seką *#06# ir patikrinkite, ar pirkimo–pardavimo sutartyje, garantiniame talone, ant pakuotės ar ant mobiliojo korpuso nurodytas IMEI sutampa su jo programinėje ar techninėje įrangoje įdiegtu IMEI. Jei nesutampa, atsisakykite tokį telefoną įsigyti. (Tai labai svarbu, jei perkate telefoną neoficialiose pardavimo vietose, t. y. „iš rankų“).
- Įsigiję mobilųjį, užsirašykite jo IMEI (pvz., ant popieriaus lapo). Ši informacija turėtų būti saugoma ne kartu su telefonu. Ji gali būti Jums reikalinga IMEI užblokuoti ir gali padėti atgauti prarastą telefoną.
- Atsiimdami iš taisyklos „atrištą“ ar sutaisytą telefoną, patikrinkite, ar nepakeistas IMEI. Jei pakeistas, reikalaukite iš asmens, atlikusio IMEI keitimą, gamintojo įgaliojimo, o paaiškėjus, kad tas asmuo gamintojo įgaliojimo neturi, kreipkitės į policiją.
- Žinokite, kad įsigydami telefoną neoficialiose prekybos vietose Jūs rizikuojate nukentėti, pvz., išaiškėjus, kad telefonas vogtas, Jums nebus teikiamos judriojo ryšio paslaugos, telefonas bus konfiskuotas, be to, privalėsite įrodyti, kad neprisidėjote prie nusikalstamos veiklos vykdymo.
- Tik Jums žinomose vietose pažymėkite telefono korpusą – kad būtų galima jį atskirti.
- Įsigiję telefono aparatą, galite kreiptis į teritorinę policijos įstaigą, kad pareigūnai Jūsų telefoną papildomai pažymėtų specialiu žymekliu ir užregistruotų daiktų žymėjimo žurnale.

Kaip mobiliojo telefono savininkas turėtų elgtis, kad maksimaliai apsisaugotų nuo vagystės ar apiplėšimo?

- Saugokite mobilųjį telefoną kišenėje, rankinėje ar kitoje vietoje taip, kad, kol juo nesinaudojate, aplinkiniams būtų sunku nustatyti, kad Jūs jį turite.
- Naudokitės telefono užrakinimo funkcija, jei tokia yra.
- Nesinaudokite telefonu vietose, kur didelė tikimybė būti apiplėštam ar apvogtam: tamsiose vietose, spūstyse ir pan.
- Prieš naudodamiesi telefonu, įvertinkite, ar aplinka pakankamai saugi.

- Nepalikite telefono automobilyje, kur jis gali būti matomas ar girdimas iš išorės (geriausia niekada telefono nepalikti automobilyje).

Ką vartotojas turėtų žinoti, dingus mobiliajam telefonui?

- Jei pavogė Jūsų mobiliųjį telefoną, kuo skubiau praneškite policijai. Būtų idealu nurodyti jo IMEI ir kitus ženklus, pagal kuriuos telefoną galima atpažinti.
- Kuo greičiau kreipkitės į savo judriojo ryšio operatorių, kad užblokuotų tiek abonentinį numerį, tiek IMEI. Jei IMEI nežinote, paprašykite operatorių užblokuoti telefono, kuriame buvo Jūsų SIM kortelė, IMEI, kurį tinklas užregistravo paskutinį kartą prieš įvykstant vagystei. Tokius duomenis operatorius paprastai turi.

Baigdami norėtume paprašyti: būkite sąmoningi piliečiai, pastebėję ar įtardami nusikalstamas veikas, susijusias su mobiliųjų telefonų vagystėmis ar plėšimais, ar IMEI keitimu, kreipkitės į policiją, taip pat aktyviai prisidėkite prie šių veikų tyrimo. Nebūkite pasyvūs, nes tik bendromis pastangomis galima sumažinti grėsmę Jums ar Jūsų artimiesiems tapti tokių nusikaltimų aukomis.

ASMENS APSAUGA

Kad užtikrintume sėkmingą nusikaltimų prevenciją ir gyventojų saugumą, reikia visapusiško ir geranoriško policijos pareigūnų ir visuomenės bendradarbiavimo. Daugelis žmonių nori gyventi teisingai, ramiai ir saugiai. Todėl nuoseklus nuolatinis bendradarbiavimas su visuomene atsižvelgiant į jos poreikius, sugebėjimas pasitelkti gyventojus ten ir tada, kai reikia, yra vienas iš svarbiausių prevencinio darbo sėkmės garantų.

Kaip matyti iš šios knygelės pradžioje pateiktų apklausos rezultatų, Lietuvoje žmonės ne visada jaučiasi saugūs. Vis dar nemažai jų tampa užpuolikų, vagių aukomis. Neretai žmonės nukenčia per masinius renginius, šventes, geležinkelio, autobusų stotyse, oro uostuose, parduotuvėse, turgavietėse – kur didžiulės žmonių spūstys.

APIPLĖŠIMAI IR UŽPUOLIMAI

Apiplėšimas – vienas iš žiauriausių nusikaltimų, nes dažniausiai jo padariniai tragiški: sunkus kūno sužalojimas, dvasinė trauma, net mirtis. Plėšikų aukomis gali tapti ne tik pasiturintieji, bet ir senukai, ligoniai, neįgalieji, ne tik neturintys santaupų, bet ir vos galą su galu suduriantys – kartais užpuolikai apie savo aukas mažai žino. Noras turėti pinigų nustelbia ne tik logikos dėsnius, bet ir moralę. Kartais patys nusikaltėliai bendrininkams papasakoja

apie nusižiūrėtą auką – turtingą žmogų. Jų nuomone, tereikia jį gerokai papurtyti ir ant stalo pasipils banknotai.

Dažniausiai tokie nusikaltėlių informatoriai lieka šešėlyje.

Nagrinėjamas tik pats nusikaltimo faktas, o ne pradinė stadija. Nusikaltimo su-
manymas, pirminis jo planas dažniausiai subręsta slapta. Ir kuo daugiau apie tai
galvojama, tuo dažniau žmogų užvaldo mintis, kaip apiplėšti.

Tą akimirką, **kai užpuola plėšikas**, labai svarbu šaltakraujiškai įvertinti padėtį,
žaibiškai reaguoti į aplinkybes. Tokiais atvejais žmonės dažniausiai sutrinka, išsi-
gąsta, nežino, ką daryti. Net po nusikaltimo abejoja, ar verta kreiptis į policiją, ar ji
patikės, kad apiplėšė, ar ten niekas neapšauks, ar, užuot padėję, nenugabens į blaiivy-
klą ir panašiai. Taip žmogus įsikala į galvą, kad neverta pradėti žygio norint atgauti
prarastas vertybes, papasakoti viską, kaip buvo. Dėl to dažnai įvykio detales sužino
šeimos nariai, artimieji, o ne policijos darbuotojai. Taip nusikaltėlio veiksmai lieka
nuslėpti ir sudaromos sąlygos jam toliau plėšikauti.

Plėšikavimo būdai. Jų yra daug ir įvairių. Štai „truktelėjimas“, kai plėšikas,
žaibiškai nutvėręs rankinuką ar kepurę, dingsta tarpuvartėje, kiemais nubėga į kitą
gatvę ar pagrobtą daiktą pakeliui perduoda bendrininkui, laukiančiam sutartoje vie-
toje. Plėšikas taip vikriai pasislepia, kad auka nespėja pamatyti nė jo veido. Užpulta
auka dažniausiai šaukiasi pagalbos: „Gelbėkite!“, „Padėkite!“, „Užpuolė!“, ir dažnai
pagalbos iš niekur nesulaukia. Tokiais atvejais aukai geriausia šaukti: „Gaisras!“,
nes tik taip galima labiau atkreipti aplinkinių dėmesį.

Kaip ir iš kur nusikaltėliai sužino apie Jus? Dažniausiai aukomis tampa pa-
siturintieji. Iš kur apie tai sužinoma, paaiškėja pasklaidžius dienraščius – iškart aki-
vaizdu, kas ką perduoda, perka ir kt. Todėl į svečius kvieskitės tik gerai pažįstamus
žmones. Kaip Jūs gyvenate, ką turite, nusikaltėliai dažniausiai sužino ne tik iš Jūsų
pačių, bet ir iš Jūsų artimųjų, giminaičių, kaimynų, draugų, šeimos bičiulių. Pasa-
kodami apie naujus brangius daiktus, Jūs informuojate apie nemažą turtą, kuriuo
atitinkami asmenys tuoj pat susidomi ir tomis žiniomis pasinaudoja.

Ką daryti užpuolimo metu? Plėšikai dažniausiai slepia veidus, stengiasi nepa-
likti pėdsakų, dėvi kaukes, mūvi pirštines ir paprastai atvyksta savo transportu. Už-
klupus tokiai „karnavalinei“ grupei, svarbu nesutrikkti. Įstatymai numato, kad žmo-
gus turi teisę gintis, net nužudydamas užpuoliką. Namuose ginklu gali tapti ir kirvis,
šakės bei kiti rakandai. Patartina, jei įmanoma, nakčiai išsukti elektros kamščius
arba nors lemputes. Tamsoje nusikaltėliams bus sunkiau orientuotis. Duris galima
užstatyti spinta, stalu, prie slenksčio padėti aukštyn apverstą kėdę. Jei žinote, kad
negalėsite pasipriešinti ar prisišaukti pagalbos, bandykite slėptis, išbėkite iš namų.
Visada atsiminkite: Jūsų gyvybei pavojus. Saugokite ją, o ne materialines vertybes.

Bankomatai. Jų pristatyta daugelyje miestų, jie taip pat tampa užpuolikų ir
plėšikų taikiniu. Todėl geriausia juos apsaugoti įrengiant apsaugines užpuolimo
signalizacijas su vaizdo kameromis. Taip būtų fiksuojamas ne tik kiekvienas lan-

kytojas, bet ir tai, kas vyksta greta bankomato. Tokia apsauga padeda nustatyti nusikaltėlius. Kiekvienas iš jų turi braižą, stilių, metodą. Pareigūnai, atvykę į įvykio vietą, paprastai netrunka nustatyti, ar čia lankytasi profesionalų, ar tik mėgėjų. Apie nusikaltėlius parašyta nemažai knygų, sukurta filmų. Jie turtina nusikaltėlių patirtį. Neretai tokie asmenys studijuoja kriminalistiką, neblogai išmano įstatymus, kriminalinės paieškos metodus, tad ir jų veiklos metodai vis tobulesni, braižas sudėtingesnis, rafinuotesnis.

Kaip „medžiojamos“ aukos? Įvykus užpuolimui, auka dažniausiai neprisimeina, kaip atsidūrė nepažįstamoje vietovėje, kada ir kaip buvo apiplėšta. Gali būti, kad aukai „padėjo“ atsitiktiniai draugai arba nepažįstamasis, pasisiūlęs pavežti. Labai dažnai ant tokio kabluko kimba atvykėliai arba pakeleivingas mašinas stabdančios moterys ir merginos. Kartais veždamas pakeleivę vairuotojas paslapčiomis ją apžiūri ir, matydamas ne vieną auksinį papuošalą ant rankų ar kaklo, užpuola. Labai dažnai tai baigiasi ne tik apiplėšimu, bet ir išprievartavimu ar net nužudymu.

Aukos stebimos ir gatvėje. Iš elgesio, aprangos, kalbos užpuolikai nesunkiai nustato, ar žmogus vietinis. Paprastai aukas stebi vadinamieji „žvejai“ – savotiškos plėšikų akys ir ausys. Jų užduotis – ne tik surasti auka, bet ir įgyti jos pasitikėjimą, įvilioti į spąstus. Klaidžiais keliais žmogus atviliojamas į landynę, nuošalią gatvę ar skersgatvį, apleistus, negyvenamus namus, statybų aikšteles. Užpuolikų bendrininkės neretai būna dailios merginos. Jos aukas medžioja restoranuose, kavinėse, viešbučiuose, stotyse, skveruose, parkuose. Paprastai mergina po linksmyų vaišių kviečia auką į svečius pas save ar draugę arba tiesiog prašo palydėti namo. Pakeliui prisistato „gerbėjai“, „chuliganai“ ir t. t. Auka apiplėšiama, o mergina pabėga. Ir kitą dieną vėl leidžiasi į paieškas, nes jos užduotis – į sutartą vietą, kur laukia bendrininkai, atvesti naują auką. Aukų kartais tykoma ne tik nuošalesnėse vietose, bet ir tualetuose, ypač moterų. Čia atimami rankinukai, auksiniai žiedai, laikrodžiai, apyrankės, grandinėlės. Juk moterys mėgsta puoštis. Tuo plėšikai ir naudojasi. Be abejo, tokios plėšikų padėjėjos vardas visada išgalvotas, mergina visada ginasi savo „gerbėjų“ ar „chuliganų“ nepažįstanti. Panašios situacijos kartojasi, kol pagaliau jinai pakliūva kriminalinės policijos darbuotojams.

Įsidėmėkite kuo daugiau detalių! O susidūręs su nusikaltėliu žmogus neretai sutrinka ir pamiršta įsidėmėti svarbias detales. Tačiau orientaciją, įvykio vertinimą lemia ir žmogaus individualiosios savybės – charakteris, amžius, patirtis, pastabumas, emocijos. Į kritinę padėtį patekęs žmogus daug ko nepastebi, nes viskas vyksta žaibiškai. Todėl reikėtų įsidėmėti vieną taisyklę: kad ir kaip nusikaltėlis maskuotųsi, yra nemažai ypatybių, kurių paslėpti arba nepastebėti neįmanoma, pavyzdžiui, nusikaltėlio ūgis, sudėjimas, gestai, eisena, balsas, kalba, iš kurios pusės užpuolikai pasirodė, kas juos atvežė, kur dingo.

Būkite atidūs – spąstai! Kartais žmonės užpuolami tarpuvartėse, kiemuose, laiptinėse, net liftuose. Reikėtų įsidėmėti keletą taisyklių, kaip elgtis tamsiu paros

metu: visada stenkitės išvengti nuošalesnių vietų; grįždami namo apsidairykite, ar niekas neseka iš paskos; jei įėjote į neapšviestą laiptinę, būkite pasiruošę bet kokiam netikėtumui, visada atminkite, kad galite būti užpultas net lifte, ypač jei namas netoli kavinės, restorano, baro ar kitų pasilinksminimo vietų, kur renkasi aštrių pojūčių mėgėjai, linę čia pat uždarbiauti, kai pristinga pinigų.

Nemažai aukų pakliūva į spąstus, kurie iš pirmo žvilgsnio, regis, neturi nieko bendra su smurtu. Tarkim, keli vaikinai pasikviečia merginą į turistinį žygį. Kompanija įsikuria apleistoje sodyboje ar miške, vartoja svaigalus. Kuo baigsis išvyka – aišku.

Arba kitas pavyzdys: mergina kviečiama pasiklausti muzikos, pažiūrėti filmų. Ir vėl alkoholis, narkotikai, filmai apie seksą, nudistų žurnalai, pornografinės nuotraukos. Mergina nesąmoningai išprovokuoja nusikaltimą. O apsvaigę nuo alkoholio „draugai“ neretai auką net nužudo. Taigi išvyka į gamtą ar „laisvą plotą“ baigiasi ne visada laimingai. Ką dėl to kaltinti? Atsakymas vienas: nebūtų aukos, nebūtų ir nusikaltimo. Prievartaujama nuošaliuose vietose, kur nėra žmonių, todėl net šaukdama pagalbos, jos nesulauksi. Tad merginos, prieš vykdamos į tokią kelionę ar žygį, turėtų susimąstyti, koks kelionės tikslas, kur apsistos, ar galima pasitikėti draugais ar pažįstamais, kurie bus šalia.

Beje, naivioms merginoms spąstais gali tapti ir kavinės, restoranai, barai. Neretai mergina nugirdoma prievarta, apsvaiginama narkotikais, vaistais, paralyžiuojančiais vaia, mažinančiais galimybę priešintis, orientuotis aplinkoje.

Spąstais tampa ir atkampios vietovės, statybų aikštelės, laivų prieplaukos, skverai, parkai, rūšiai, sandėliai, vaikų darželių žaidimų aikštelės, daugiabučių palėpės, liftai, neapšviestos gatvės, tarpuvartės, laiptinės.

Reikėtų prisiminti ir dar vieną situaciją, kai „auka“ patenka į gudriai užmaskuotus tinklus ir atsiduria net užsienyje. Įvairios „firmos“, „tarpininkai“ jaunoms merginoms siūlo darbą užsienyje, didelius pinigus... O iš tikrųjų vilioja į sutenerių spąstus. Panašių „firmų“ yra ir mūsų šalyje. Turbūt nereikia aiškinti, kas yra „žavios palydovės“, padedančios trumpinti vienatvės valandas. Ištrūkti iš tokios firmos nėra lengva ir paprasta, o dar sunkiau prognozuoti situaciją, į kurią gali patekti mergina ar moteris, nutarusi per labai trumpą laiką praturtėti, o paskui mesti šį „verslą“, išvažiuoti į užsienį ir ten pradėti „kitą“ gyvenimą. Deja, tokios svajonės retai išsipildo. Tik per didelius vargus pavyksta grįžti, be to, dažniausiai sužalotai fiziškai ir moraliai. Seksualiniai nusikaltimai labai traumuoja auką, pažeidžia psichiką. Jai gėda dėl šio įvykio. Policija tokias paslaptis saugo. Be to, jei nukentėjusioji pageidauja, teismo posėdžiai būna uždari.

Kaip pasipriešinti užpuolikams? Auka dažniausiai užpuolama netikėtai. Iš pradžių grasinama peiliu ar pistoletu, stengiamasi apsvaiginti ar paveikti psichologiškai. Prievartautojai, kaip ir kiti nusikaltėliai, bijo šviesos, žmonių, triukšmo. Merginoms reikėtų nepamiršti, kad vienintelis jų ginklas – balsas. Patekus į tokią situaciją reikia

šauktis pagalbos, o ne tyliai grumtis su užpuoliku. Jis vis tiek stipresnis fiziškai. Ir tik garsiai šaukdamas galite išsigelbėti. Beje, tokiais atvejais ir pats užpuolikas neretai sprunka, ypač jei pasirodo žmonių.

Mergina gali būti užpuolama iš nugaros. Tokiu atveju stenkitės ištrūkti iš užpuoliko gniaužtų, šaukite, spirkite į tarpkojų, kibkite į plaukus, kąskite. Jei partrenkė ant žemės, susirieskite į kamuolį, draskykite užpuolikui veidą. Tik nepasiduokite baimei. Ji pakerta jėgas ir valią priešintis. Atminkite, kad po grumtynių lieka nusikaltimo pėdsakų: ant Jūsų kūno, drabužių, po oda, ant žemės. Jei nesugebate priešintis, tai nors meskite užpuolikui į akis žemių ar rankinuką, skėtį, laimėkite nors menką akimirką atsiplėšti nuo užpuoliko, bėkite link žmonių, į artimiausią namą ir šaukitės pagalbos.

Galimas ir toks pasipriešinimo būdas: apsimesti lengvabūde moterimi ir paaiškinti užpuolikui, kad sergate ir t. t. Tačiau taip suvaidinti gali nebent šilto ir šalto mačiusi moteris, o ne jauna mergina. Pagaliau užpuolikas nelabai patikės – dažniausiai jis būna apsvaigęs nuo alkoholio ir tenori patenkinti savo aistrą.

Todėl eidamos tamsia vieta apsidairykite, ar kas nesėlina iš paskos, ar kas neprisiglaudęs prie medžio ar namo, ypač jei metas vėlyvas. Pasitaiko, kad moteris ar merginas užpuola taksistai, nuvežę į mišką ar toliau į priemiestį. Ypač pavojinga stabdyti automobilį vėlų metą, naktį. Jei esate svečiuose, geriau telefonu išsikvieskite taksi, nerizikuokite keliauti viena, be palydovo. Jei naktį važiuojate taksi ar privačiu automobiliu, stebėkite kelią, ar tikrai veža į namus. Sėsdamos į taksi, merginos turėtų įsidėmėti automobilio numerį, vairuotojo veidą, mašinos spalvą. Sėstis geriau ant užpakalinės sėdynės. Atrodo, smulkmena, bet verta dėmesio. Pusmetris, skiriantis nuo vairuotojo, sukuria psichologinę erdvę, padeda geriau orientotis, stebėti kelią.

Visas situacijas išvardyti sunku. Kiekvienas nusikaltimas – kone atskira istorija: veikiantys asmenys, laikas, vieta, priežastys, sąlygos, kitos aplinkybės. Kur ir kaip galime būti užpulti, prognozuoti nelengva, tačiau dažniausiai tai būna nuošalios, neapšviestos vietos.

ATSARGIAI – KIŠENVAGIS!

Kad apsaugotume save ir turta, pirmiausia turime būti labai atidūs. Tačiau dažniausiai lemiamu momentu žmogaus dėmesys atitraukiamas. Svarbiausia, nelaikykite pinigų paltų, striukių, kailinių, švarkų išorinėse kišenėse. Visada jauskite, kas stovi šalia jūsų. Kišenvagiai dažniausiai naudojami labai paprastu būdu: grūstyje labiau spaudžiama kuri nors kūno dalis (nugara, krūtinė, pilvas, alkūnė), todėl žmogus nepastebi, kad po kišenės jau naršo kišenvagis. Neretai tokios spūstys sudaromos dirbtinai. Dažniausiai darbuojasi keli kišenvagiai. Išlipę iš visuomeninio transporto, pasigendame pinigų, aptinkame išpjautą kišenę, atidarytą rankinuką, ant peties teli-

kusį jo dirželį. Kišenvagiai dažnai prisidengia permestu per ranką švarku, paltu, laikraščiu, žurnalu ar koku kitu daiktu. Be to, labai dažnai vilki ilgus paltus.

Visada labai svarbu jausti ir suvokti, kas šalia Jūsų, į kokią padėtį patekote. Jei būsite dėmesingi, atidūs, visada jausite svetimo žmogaus prisilietimą – nepamirškite, kad tuo metu gali būti „švarinamos“ Jūsų kišenės ar krepšys. Visuomeniniame transporte kišenvagis dažniausiai įsitaiso Jums už nugaros ir laukia patogaus momento. Be to, jam geriausia, kai Jūs stovite aukščiau, o jis žemiau, ant laiptelių. Tuomet kišenvagiui nereikia lankstytis – ramiai perpjauna ar atidaro Jūsų krepšį. Jūs nieko nė nepajusite ir neįtarsite. Pasigesite pinigines daug vėliau, kai kišenvagio arti nebebus.

Patariame:

- Saugokitės kišenvagių, nesinešiokite vienoje piniginėje daug pinigų, laikykite keliose vietose. Jei apvogt, prarasite tik dalį grynųjų.
- Nelaikykite pinigines krepšio viršuje, paslėpkite giliau, geriausia – krepšio dugne.
- Stenkitės, kad rankinė netabaluotų už nugaros. Nešiokite ją priekyje (net jei tai nepatogu ar neelegantiška).
- Venkite spūsties. Jei tai neįmanoma, būkite ypač atidūs.
- Priėję prie grupės žmonių, pavyzdžiui, stotelėje, gerai apsidairykite ir būkite „kovinės parengties“.
- Jei viešajame transporte pastebėjote, kad kažkas stovi už Jūsų kuprinės ir laiko ant rankos permestą striukę, žinokite, kad tai gali būti įspėjamasis signalas. Striukė pridengia kišenvagio rankos judesius, ir jis netrukus gali kibti į darbą.

SAUGOKITĖS APGAULĖS

Apgavikai skiriasi veiklos metodais ir būdais. Jie vengia šablono, yra puikūs psichologai ir aktoriai. Niekad nenaudoja fizinio smurto. Kitaip nepateisintų savo vardo ir nieko iš mūsų nelaimėtų. O jie ne tik laimi, bet ir dažniausiai valdo situaciją, diktuoja savo sąlygas, priverčia auką paklusti. Apgavikai – ne tik puikūs psichologai, bet ir jaučia laiką – ko žmogui trūksta, ko jis nori, ieško. Atspėjęs žmogaus slaptą troškimą, apgavikas sukuria iliuziją, kad iš tiesų yra patikimas. Tai gali būti įvairių profesijų atstovai.

Viskas priklauso nuo situacijos, aplinkybių, žmogaus norų, siekių. Apgavikas net apsirūpina dokumentais, žinoma, su savo nuotrauka. O žmogaus noras įsigyti trokštamą daiktą nustelbia visas abejones ir prieštaravimus, diktuojamus gyvenimo patirties ar intuicijos. O jei vis tiek netikite ar abejojate, apsimitėlis paskirs Jums

pasimatymą labai rimtos įstaigos laukiamajame ar priėmimo kambaryje, būtinai su Jumis sudarys sutartį ir net pasiūlys šiuos dokumentus patvirtinti notaro kontoroje.

Be abejo, apgavikams niekada nepakanka vieno objekto, vienintelės aukos. Jų neretai būna kelios, net dešimtys. Apgaviko ir aukos bendravimo trukmę dažniausiai lemia tai, ką žmogus nori įsigyti, kokios paslaugos jam reikia. Kartais tai tęsiasi net kelis mėnesius. Visą laiką apgavikas kursto iliuziją, kad viskas vyksta normaliai, kol galop žmogus suvokia, kad jį apmulkinio.

Nemažai apgavysčių įvyksta žaibiškai, ypač naudojant „lėles“. Dabar kiekvienas menkniekis perkamas ir parduodamas, o ką kalbėti apie aukso dirbinius, vaizdo, garso aparatūrą, medžiagas, drabužius, avalynę. Pirkdami ar parduodami daiktą, gaunate pinigų. Kai juos vėliau suskaičiuojate, pasirodo, kad tame pluošte tikrų banknotų tik keli, o ne šimtas. Kaip taip atsitiko?! Juk tuos pinigus skaičiavote. Ir buvo tiek, kiek prašėte. Taip, kai skaičiavote iš pradžių, reikiama suma buvo, tačiau vėliau nė nepastebėjote, kaip buvo sukurta kita situacija, atitraukusi Jūsų dėmesį, užmigdžiusi budrumą. Pinigų ryšulėlį, lagaminėlį ar pan. akimirksniu pakeitė kitu. Štai ir gavote „lėlę“. Apgavikas pasinaudojo Jūsų neatidumu, patiklumu. Žinodamas, kad gali būti demaskuotas, jis pasistengė kuo greičiau dingti Jums iš akių. Viskas įvyko žaibiškai. Lieka vienintelis kelias – į policiją. Ji, žinoma, sukčių anksčiau ar vėliau suras, bet negarantuos, kad bus sugrąžinti išvilioti pinigai ar vertybės. Apgavysčių, sukčiųavimų byloje civiliniai ieškiniai siekia dešimtis ir net šimtus tūkstančių litų. Nukentėjusiųjų labai dažnai būna kelios dešimtys. Net jeigu nusikaltėlių ir nuteistų iki gyvos galvos, ne kiekvienas sugebėtų savo aukoms grąžinti skolas. Teismas nepajėgus grąžinti ar atlyginti tų nuostolių, kad ir kaip nukentėjusieji norėtų ar reikalautų. Taigi kol yra naivuolių, aplinkiniais keliais ieškančių pigių, retų prekių, įvairių paslaugų, tol bus ir sukčių, kuriuos šiandien ar rytoj galite sutikti ir pakviesti prie derybų stalo.

Prisiminkite keletą taisyklių:

- Pirmiausia įsitikinkite, kas nori padėti ir kaip. Neskubėkite įgyvendinti sumanymo. Įvertinkite padėtį, gerai apgalvokite, kaip ir kokiais būdais siekiate tikslo.
- Jei abejojate „geradariu“, pasitarkite su nuovokesniais draugais. Išsiaiškinkite sandėrio ar sutarties sąlygas, stenkitės, kad būtų liudytojų.
- Neskubėkite atiduoti pinigų.
- Stenkitės kuo daugiau sužinoti apie savo „geradarių“: kas jis, iš kur, kuo verčiasi, kur dirba ir gyvena.
- Būkite atsargūs su „geradariais“ iš kitų šalių. Apie juos surinkti informaciją labai sunku.
- Visada atminkite, kad „geradarių“ gali būti ne vienas.
- Pagalvokite ir apie atsarginį variantą. Gal įmanoma kitaip siekti užsibrėžto tikslo?

KAI ATEINA ATOSTOGŲ METAS...

Vasara daugeliui asocijuojasi su nerūpestingomis atostogomis, nesibaigiančiomis išvykomis į gamtą ar turistinėmis kelionėmis. Pamišę rūpesčius ir bėdas, skubame pabėgti nuo įgrisusios buities ir darbo rutinos. O jei dar nepaliaujamai spigina saulė... Taip ir traukia kur nors į gamtą ar prie jūros...

Vasarą nebestebina ištuštėję miestai ir miesteliai, kuriuose tik retkarčiais sutiksi grupelę turistų ar kokį vienadienį svečią. Vagims ištuštėjęs miestelis – tikras rojus. Ir grįžusius namo po atostogų dažnai pasitinka praviros durys ar langai, suversti ir sujaukti daiktai... Lyg ir nebuvo ko vogti, tačiau po vagystės tai jau atrodo kitaip... Nemaloni staigmena verčia susimąstyti ir imtis atitinkamų saugumo priemonių. Štai tuomet ir prisimenama, kad mieste yra Apsaugos tarnybos skyrius, kuriam buvo galima patikėti savo būsto apsaugą ir ramiai išvykti atostogauti.

Nieko nebestebina perpildyti kurortai, į kuriuos suvažiuoja beveik visa Lietuva ir kurie tampa linksmybių, masinių renginių ir ... kriminalinių nusikaltimų centrais. Kurortai ir masinio susibūrimo vietos traukia įvairaus plauko nusikaltėlius: čia itin padaugėja vagysčių iš poilsiautojų, butų, automobilių, parduotuvių, įstaigų ir t. t.

Šio amato specialistai – puikūs psichologai. Jie, pasinaudoję vasariškais atostogautojų nuotaikomis ir, be abejo, atsipalaidavimu, „apšvarino“ ne vieną tautietį, nė nespėję šiam reaguoti. Ir dingo kaip į vandenį. Netoli buvę žmonės, žinoma, nieko nematė ir negirdėjo. Tik labai retai, padedant esantiesiems netoli, užkertamas kelias nusikaltimui.

Turime likti budrūs ir dėmesingi, kad apsaugotume savo turtą. Pateikiame keletą patarimų:

- Išvykdami ilgesniam laikui, paprašykite kaimynų, kad, kai Jūsų nebus, iš pašto dėžutės išimtų laikraščius ir korespondenciją, nes pilna pašto dėžutė – informacija vagims, kad buto savininkas išvykęs...

- Atminkite, kad net patys geriausi užraktai patikimi tik tuomet, kai jais tinkamai naudojama: užraskite duris visais užraktais, net kelioms minutėms eidami į parduotuvę. Išvykdami ilgesniam laikui, patikrinkite užraktus ir, jei būtina, sutvirtinkite buto duris.

KĄ DARYTI IŠGIRDUS ŠŪVIUS AR SPROGIMĄ

Nusikaltimų suvestinėse vis dažnesni pranešimai: žuvo nuo šautinės žaizdos. Tai šen, tai ten aidi sprogimai. O ką daryti, jei netyčia atsidūrėte greta tokių įvykių?

- Jei gatvėje kažkas pradėjo šaudyti ir neturite kur slėptis, nepanikuokite, gulkitės ant žemės.

- Jeigu išgirstumėte šūvius būdami namie, nesiartinkite prie langų, nežiūrėkite pro juos, kad neatsidurtumėte kulkos kelyje. Protingiausia būtų užgesinti šviesą, išeiti į koridorių arba sėstis ant grindų.

- Jei atsitiktų taip, kad Jus paimtų įkaitu, stenkitės neprovokuoti užpuolikų priešindamiesi, plūsdamiesi ir pan. Tai gali baigtis liūdnai.

- Jei, išgirdę šūvius ar sprogimą, sumanysite skubėti į įvykio vietą pasižiūrėti ar šiaip pasmalsauti, kas atsitiko, nepamirškite, kad galite tapti nukentėjusiuoju arba būti paimtas įkaitu, per klaidą nukentėti nuo sąskaitas suvedinėjančių grupuočių.

Tas pats pasakytina ir apie masinius susibūrimus. Jei į juos vaikštote tik iš smalsumo, verčiau to atsisakykite.

BENDRI SAUGOS PATARIMAI

VAIKAMS

- Neik su nepažįstamuoju.
- Nesėsk į nepažįstamojo automobilį.
- Nežaisk gatvėje sutemus.
- Neužsižaisk kieme, grįždamas iš mokyklos.
- Jeigu namie likai vienas, jokiam svetimam ar mažai pažįstamam žmogui neatidaryk durų, kad ir kuo jis prisistatytų.

- Nesutrik, jei būdamas namie išgirsi, kad kažkas bando atidaryti laukujes duris. Garsiai paklausk: „Kas ten?“

- Jeigu nepažįstamieji vis tiek bando atidaryti duris, iškart skambink telefonu 112 į policiją ir tiksliai nurodyk adresą, paskui, išėjęs į balkoną arba pravėręs langą, šaukis kaimynų, praeivių pagalbos.

- Nesikviesk į namus nepažįstamų arba mažai pažįstamų vaikų.
- Nesigirk aplinkiniams, kokių brangių daiktų namie turi tavo tėvai (vaizdo ar garso aparatūros, papuošalų, drabužių ir pan.).

- Į telefono skambučius, kai klausiama, ar yra namie tėtis ar mama, atsakyk, kad dabar užsiėmę, ir paklausk, kam ir kada paskambinti.
- Į nepažįstamųjų klausimus, ar yra namie tėvai, geriausia visada atsakyti, kad jie namie.
- Gatvėje nesikalbėk su neblaiviais žmonėmis, net jei jie pažįstami. Neblaivus asmuo dažnai labai pasikeičia, gali tapti žiaurus ir nenuspėjamas.
- Jei nepažįstamieji siūlo pasiklausyti muzikos, pažiūrėti filmą, pažaisti, parodyti kokį nors gyvūną ar ką nors kita, neskubėk. Pirmiausia pasitark su tėvais ar kitais gerai pažįstamais suaugusiaisiais.

PAAUGLIAMS

- Išeidami iš namų pasistenkite, kad tėvai žinotų, kur einate ir kaip su Jumis susisiekti, jei kiltų būtinybė.
- Stenkitės gatvėje būti tarp draugų.
- Nesigėdykite paprašyti buto šeimininko, pas kurį svečiuojatės, kad leistų paskambinti tėvams, kad jau vykstate namo.
- Atsisakykite atsitiktinio nepažįstamo žmogaus pasiūlymo pavėžėti iki namų.
- Kai nepažįstamasis gatvėje kviečia užėiti pas jį į namus, mandagiai atsisakykite ir kuo skubiau eikite šalin.
- Kad ir kur būtumėte, pirmiausia sužinokite, kur yra telefonas, įsidėmėkite kelią iki durų, jei kilus pavojui tektų bėgti.

TĖVAMS

- Papasakokite vaikams, kad kiekvienas žmogus turi teisių, kurių niekas neturi atimti smurtu.
- Paaiškinkite vaikams, kad jie turi teisę pasakyti „ne“ visiems, kas gali suteikti jiems skausmo ar padaryti žalos.
- Įtikinkite vaikus, kad jie privalo Jums papasakoti apie kiekvieną įvykį gatvėje.
- Paaiškinkite vaikams, kad nepažįstamieji neturi jų liesti ir bučiuoti. Jie irgi neprivalo apkabinti ir bučiuoti nepažįstamųjų.
- Išmokykite vaikus niekad nepradėti pokalbio su nepažįstamu žmogumi. Jei nepažįstamasis juos užkalbino, tegu apsimeta nieko negirdį ir greitai pasitraukia arba pabėga.
- Paaiškinkite vaikams, kad leidžiate jiems pažeisti elgesio taisykles dėl savi-gynos ir visada jiems pritarсите. Net tuomet, kai, kilus pavojui, jie kalbės netiesą ar smogs užpuolikui.

SAUGOS PATARIMAI ESANTIEMS GATVĖJE

- Vakara is venkite trumpiausių maršrutų per kiemus, tarpuvartes ir blogai apšviestas gatves. Pridenkite drabužiais brangius papuošalus.

- Eikite šaligatviu veidu į gatvę judėjimą, tolėliau nuo kelkraščio, kad pik-tadarys negalėtų nepastebėtas prie Jūsų privažiuoti iš nugaros. Einant šaligatvio viduriu sumažėja pavojus, kad gali užpulti nusikaltėlis, pasislėpęs už kampo ar tarpuvartėje.

- Jei namo parvažiavote taksi, paprašykite vairuotojo palaukti, kol įeisite į butą. Jei kas nors parvežė namo automobiliu, įsidėmėkite vairuotojo veidą, kaip apsiren-gęs, automobilio numerį, markę, spalvą.

- Jei su Jūsų rankose krepšelis, eidami jį prispauskite arčiau kūno. Raktus vi-sada laikykite ne rankinėje, o kišenėje. Jei kas bando išplėšti rankinę, geriau ati-duokite, atkakliai nesipriešinkite: Jūsų gyvybė ir sveikata brangesnė už bet kokią nuosavybę.

- Jei gatvėje prie Jūsų privažiavo automobilis ir vairuotojas pradėjo agresyviai elgtis, šaukite ir bėkite priešinga automobilio judėjimui kryptimi.

- Jei Jums atrodo, kad kažkas Jus seka, pereikite į kitą gatvės pusę. Jei Jūsų spė-jimas pasitvirtino, bėkite, kur gali būti žmonių (į parduotuvę, autobusų, troleibusų stotelę), arba prie apšviestos gatvės dalies, šaukitės pagalbos.

- Eidami namo arba į darbą, dažniau keiskite įprastus maršrutus.

KELIONĖJE REIKIA SAUGOTIS:

- prie kasų, perkant bilietus;
- miegant laukiamojoje salėje;
- klausiant informacijos;
- kai kas nors užkalbina, t. y. nukreipia dėmesį;
- keičiant valiutą;
- nepalikti saugoti daiktų svetimam žmogui;
- perkant spaudą;
- užmigus traukinyje, autobuse;
- kai daiktai padėti ne vietoje (tai, kas man labai brangu – pinigus, dokumentus – laikau prie savęs, ant kelių, po savimi);
- vaišinantis su nepažįstamaisiais kupė ar vagone restorane;
- laikant daiktus automatinėse saugojimo kamerose (ASK), svarbu, kad niekas nepastebėtų ir neišgirstų, koks šifras surinktas;
- kai specialiai sugadinama ASK, krovinių perdėjus į kitą nerinkti tokio pat kodo, nepakeitus jo pirmojoje ASK;
- tikrinant, ar gerai veikia ASK užraktas, nerinkti kodo, kol šalia yra bent vienas pašalinis asmuo.

VISUOMENINIAME TRANSPORTE:

- Venkite stotelių, kur nėra žmonių, ypač sutemus. Autobuse, troleibuse sėskitės arčiau vairuotojo ar konduktoriaus.

- Priemiestiniuose traukiniuose nesėskite į tuščią vagoną. Stenkitės įsitaisyti šalia kitų keleivių, arčiau išėjimo.

TAIP PAT:

- Venkite atsitiktinių pažinčių.
- Vakaris nevaikščiokite neapšviestomis gatvėmis.
- Naudokitės taksi pagal iškvietimą. Paprašykite vairuotojo palaukti, kol įeisite į patalpą.
- Jei atvykote nuosavu automobiliu ilgesniam laikui, statykite jį saugomoje aikštelėje, nepalikite jame vertingų daiktų, dokumentų, pinigų. Įjunkite automobilio saugos sistemą.
- Rinkitės patikimą viešbutį. Neatidarykite durų, kol nepatikrinsite, kas beldžiasi; nekveskite į kambarį nepažįstamųjų.
- Jei Jus apiplėšė ar apgavo, nedelsdami kreipkitės į policiją. Stenkitės įsiminti ir apibūdinti įtariamuosius, laukite efektyvios policijos pagalbos.

JEIGU TAPOTE NUSIKALTIMO AUKA

Įvykus nusikaltimui, iš karto skambinkite telefonu 112 ir informuokite, kas atsitiko. Stenkitės prisiminti visas detales, susijusias su įvykiu. Prisiminkite įvykyje dalyvavusių asmenų išvaizdą (aprangą, veidą ir kitus požymius). Įsidėmėkite jų balsus, kokia kalba kalbėjo, kalbėseną, elgesį. Tuoj pat po įvykio nepulkite tvarkyti nusikaltimo vietos, nes galite sunaikinti svarbius įrodymus. Jeigu nukentėjote nuo smurtinės nusikalstamos veikos (užpuolimo, plėšimo, chuliganizmo ir kt. atvejais), netvarkykite, nevalykite savo drabužių, neplaukite rankų, kraujo. Tai labai svarbu tiriant nusikaltimo aplinkybes.

Žmogus laikytinas auka nepaisant to, ar teisės pažeidėjas nustatytas, suimtas, atiduotas teismui ar nuteistas, taip pat neatsižvelgiant į teisės pažeidėjo ir aukos giminystę. Mūsų įstatymai nusikaltimo aukos sampratos neapibrėžia, bet Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse (BPK) pateikiama tokia nukentėjusiojo sąvoka:

„Nukentėjusiuoju pripažįstamas asmuo, kuriam nusikaltimu padaryta moralinės, fizinės ar turinės žalos. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi“ (BPK 28 str.). Be to, šiame kodekse įtvirtintos nukentėjusiojo ir jo atstovo procesinės teisės:

„Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: teikti įrodymus, pateikti prašymus, pareikšti nušalinimus; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.“

Kiekvienas asmuo, pripažintas nukentėjusiuoju, turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, taip pat gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą.

Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.

Be to, teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo tyrėjas privalo išaiškinti Jums ir kitas Jūsų teises, užtikrinti galimybę pasinaudoti jomis, taip pat išaiškinti Jūsų pareigas ir atsakomybę už jų nevykdymą.

Taigi jeigu Jums padaryta žala, turite teisę raštu ar žodžiu kreiptis į artimiausią policijos įstaigą arba kitą teisėsaugos instituciją (teismą, prokuratūrą), o ši įstaiga ar institucija pateiktą pareiškimą privalo atitinkamai registruoti ir supažindinti Jus su Jūsų teisėmis.

Susipažinusi su Jūsų pareiškimu, institucija nedelsdama turi priimti vieną iš šių sprendimų:

- 1) pradėti ikiteisminį tyrimą;
- 2) atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

Bet kuriuo atveju Jums turi būti pranešta apie priimtą sprendimą, Jūs tą sprendimą galite skųsti prokurorui, o prokuroro nutarimą – aukštesniajam prokurorui arba ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo bylos iškėlimo atveju Jūs turite teisę reikalauti, kad byloje būtumėte pripažintas nukentėjusiuoju, o esant materialinei žalai – ir civiliniu ieškovu (BPK 110 str.). Be to, įstatymas numato baudžiamąją atsakomybę asmenims, kurie bandytų daryti Jums arba Jūsų artimiesiems fizinį, psichologinį arba kitokį poveikį (siekdami pakeisti parodymus ir pan.). Apie tokį bandymą turėtumėte iš karto informuoti bylą tiriantį pareigūną arba atitinkamą teisėsaugos instituciją.

PARAMA SMURTINIŲ NUSIKALTIMŲ AUKOMS

Galioja Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymas (2005 m. birželio 30 d. Nr. X-296) Nusikaltimų statistika leidžia daryti prielaidą, kad nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių asmenų, galinčių gauti realią valstybės finansinę paramą, galėtų būti nemažai, tačiau tapusieji nusikaltimų aukomis turėtų žinoti savo teises ir pareigas. Todėl manome, kad kiekvienam pravartu žinoti svarbiausias nuostatas.

Kas yra smurtinis nusikaltimas?

Šis įstatymas nustato atvejus, kuriais valstybė kompensuoja smurtiniais nusikaltimais padarytą turtinę ir neturtinę žalą bei jos kompensavimo tvarką. Smurtinis nusikaltimas – Baudžiamajame kodekse numatyto apysunkio, sunkaus

ar labai sunkaus nusikaltimo požymių turinti pavojinga veika, kuria buvo tyčia atimta nukentėjusio asmens gyvybė arba sunkiai ar nesunkiai sutrikdyta jo sveikata (pvz., tyčinis nužudymas, sunkus sveikatos sutrikdymas), arba pasikėsinta į seksualinio apsisprendimo laisvę ar neliečiamumą (pvz., išžaginimas, seksualinis prievartavimas ir pan.).

Kas gali gauti kompensaciją?

Teisę į smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir neturtinės žalos kompensavimą šio įstatymo nustatyta tvarka turi nukentėję asmenys arba asmenų, kurių gyvybė buvo atimta smurtiniais nusikaltimais, sutuoktiniai ir išlaikytiniai.

Nukentėjęs asmuo – tai Lietuvos Respublikos pilietis, kitos Europos Sąjungos (ES) valstybės pilietis, taip pat kitas Lietuvos Respublikoje ar kitoje ES valstybėje teisėtai nuolat gyvenantis asmuo, kuriam smurtiniu nusikaltimu padaryta turtinė ir (ar) neturtinė žala.

Išlaikytiniai – nukentėjusio asmens nepilnamečiai vaikai, nedarbingi tėvai ar kiti nedarbingi išlaikytiniai, kurie buvo išlaikomi arba turėjo teisę gauti išlaikymą nukentėjusio asmens mirties dieną, taip pat mirusiojo vaikas, gimęs po jo mirties.

Kada žala kompensuojama?

- Kai teismo ar teisėsaugos institucijos sprendimu nustatyta, kad buvo padarytas smurtinis nusikaltimas (*teismo ar teisėsaugos institucijos sprendimas – tai įsiteisėjęs teismo apkaltinamasis nuosprendis (teismo baudžiamasis įsakymas); įsiteisėjęs teismo nuosprendis ar įsiteisėjusi teismo (ikiteisminio tyrimo teisėjo) nutartis, kuria nutrauktas ikiteisminis tyrimas ar baudžiamoji byla ir kaltininkas atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės arba nuspręsta netaikyti priverčiamųjų medicinos priemonių; įsiteisėjusi teismo nutartis taikyti priverčiamąsias medicinos priemones; ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą arba prokuroro nutarimas ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis nutraukti ikiteisminį tyrimą, arba teismo nutartis nutraukti baudžiamąją bylą, nes yra BPK 3 str. 1 dalies 3, 4 ar 7 punktuose nurodyta aplinkybė*).

- Kai smurtinis nusikaltimas padarytas Lietuvos Respublikos teritorijoje arba laive ar orlaivyje su Lietuvos valstybės vėliava ar skiriamaisiais ženklais.

- Kai neatlyginta visa smurtiniu nusikaltimu padaryta žala.

- Kai prašymas kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą pateiktas ne vėliau kaip per trejus metus po nusikaltimo padarymo, išskyrus atvejus, kai šis terminas praleistas dėl svarbių priežasčių.

- Žala kompensuojama tik dėl smurtinių nusikaltimų, padarytų po 2005 m. liepos 1 d.

Kur kreiptis dėl žalos kompensavimo?

Prašymus dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo nagrinėja Teisingumo ministerija, gavusi nustatytos formos prašymą dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo.

Kartu su prašymu reikia pateikti:

- 1) asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;
- 2) teismo sprendimą, kuriuo priteista smurtiniu nusikaltimu padaryta žala;
- 3) antstolio surašytą aktą, kad žala neišieškota dėl Civilinio proceso kodekso 631 straipsnio 1-os dalies 2-ame, 3-iaame, 4-ame, 6-ame ar 9-ame punkte nurodytų aplinkybių;
- 4) santuokos, giminystės ar išlaikymo faktą patvirtinančius dokumentus, jei prašymas teikiamas kompensuoti žalą dėl tyčia atimtos žmogaus gyvybės.

Kada turtinė žala kompensuojama avansu?

Smurtiniu nusikaltimu, kuriuo buvo atimta žmogaus gyvybė ar sunkiai sutrikdyta sveikata, padaryta turtinė žala gali būti kompensuojama avansu. Neturtinė žala avansu nekompensuojama.

Turtinė žala kompensuojama avansu, jeigu yra visos šios sąlygos:

- 1) vyksta baudžiamasis procesas dėl smurtinio nusikaltimo, kuriuo buvo atimta žmogaus gyvybė ar sunkiai sutrikdyta jo sveikata;
- 2) smurtinis nusikaltimas padarytas Lietuvos Respublikos teritorijoje arba laive ar orlaivyje su Lietuvos valstybės vėliava ar skiriamaisiais ženklais;
- 3) neatlyginta visa smurtiniu nusikaltimu padaryta žala;
- 4) prašymas avansu kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą pateiktas ne vėliau kaip per trejus metus po nusikaltimo padarymo, išskyrus atvejus, kai šis terminas praleistas dėl svarbių priežasčių.

Avansu kompensuojama ne didesnė kaip 3250 litų turtinė žala.

Dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo avansu reikia pateikti nustatytos formos prašymą.

Jį rasite Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos interneto svetainėje www.tm.lt

Žala nekompensuojama, jeigu:

1) smurtinis nusikaltimas, kuriuo padarytą žalą prašoma kompensuoti, buvo padarytas nukentėjusio asmens sutikimu, išskyrus atvejus, kai šis sutikimas buvo duotas dėl panaudotos fizinės ar psichinės prievartos, dėl asmens mažametystės, bejėgiškos būklės ar kitų panašių aplinkybių arba kai nukentėjusio asmens sutikimas buvo duotas teisėtiems veiksams (neveikimui), o smurtinis nusikaltimas padarytas pažeidžiant nustatytas šių veiksmų (neveikimo) atlikimo taisykles;

2) nukentėjęs asmuo neteisėtu ar įžeidžiu elgesiu išprovokavo smurtinį nusikaltimą, kuriuo padarytą žalą prašoma kompensuoti;

3) nukentėjusiam asmeniui žala padaryta dėl būtinosios ginties ar kitomis įstatymų nustatytais baudžiamąją atsakomybę šalinančiomis aplinkybėmis;

4) nėra nukentėjusio asmens skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo arba prokuroro reikalavimo pradėti procesą tais atvejais, kai baudžiamasis procesas gali būti pradedamas tik pagal nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą arba prokuroro reikalavimą;

5) nukentėjęs asmuo smurtinio nusikaltimo padarymo metu turėjo neišnykusį ar nepanaikintą teistumą už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą;

6) nukentėjusiam asmeniui smurtinio nusikaltimo padarymo metu buvo taikomi teismo įpareigojimai pagal Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymą.

Teisės į žalos kompensavimą taip pat neturi šie asmenys:

1) asmuo, padaręs smurtinį nusikaltimą, kuriuo padarytą žalą prašoma kompensuoti;

2) asmuo, tyčiniu elgesiu po smurtinio nusikaltimo padarymo tiesiogiai prisidėjęs prie žalos atsiradimo ar jos žymaus padidėjimo;

3) asmuo, atsisakęs duoti parodymus, davęs melagingus parodymus ar kitaip nepadėjęs tirti veiką arba nagrinėti bylą teisme, išskyrus įstatymų numatytus atvejus, kai asmuo neturi pareigos duoti parodymus;

4) asmuo, piktnaudžiaujantis teise į smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimą arba jei žalos kompensavimas kitaip prieštarautų teisinės valstybės principui;

5) asmuo, pats padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, ir jo atžvilgiu pradėtas baudžiamasis procesas. Tokiu atveju šio asmens prašymo dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensavimo nagrinėjimas sustabdomas, kol baudžiamajame procese bus priimtas galutinis sprendimas.

Kas yra Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondas?

Tai lėšos, laikomos valstybės išdo sąskaitoje ir apskaitomos specialiojoje programoje, iš kurių kompensuojama smurtiniais nusikaltimais padaryta žala. Fondas nėra juridinis asmuo.

Fondą administruoja Teisingumo ministerija (Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius).

Šį fondą galite paremti ir Jūs – fiziniai ir juridiniai asmenys. Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo sąskaitos numeris: AB bankas „Hansabankas“ LT 267300010002455919

Tel.: (8 ~ 5) 266 2980, (8 ~ 5) 266 2981, el. p. tminfo@tic.lt , www.tm.lt

VIEŠOSIOS POLICIJOS APSAUGOS TARNYBOS TEIKIAMOS VIEŠOSIOS PASLAUGOS

Daugelį metų vykdydama asmens, turto ir materialinių vertybių apsaugą, Viešosios policijos apsaugos tarnyba sukaupė didžiulę patirtį, išlaikė geras tradicijas, suformavo naują požiūrį į klientus. Apsaugos policijos patirtis saugant kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą siekia jau aštuntą dešimtį metų. Ne veltui Apsaugos tarnybos paslaugomis naudojasi tiek daug žinomų šalies valstybinių ir privačių įmonių, asmenų. Juk tikras turtas – tik gerai apsaugotas turtas. Mes galime profesionaliai užtikrinti ir Jūsų turto saugumą visoje šalyje.

Viešosios policijos apsaugos tarnyba, aktyviai dalyvaudama įvairių teisės pažeidimų prevencijoje, visoje Lietuvoje:

- *saugo įmonių ir gyventojų kilnojamą ir nekilnojamą turtą centralizuoto stebėjimo sistemomis*

Mūsų klientu gali tapti kiekvienas privatus arba juridinis asmuo, kuriam reikia patikimos turto apsaugos. Mes galime saugoti Jūsų namą, butą, sodo namelį, garažą, biurą, banką, parduotuvę ar kitą turtą. Tereikia patalpose įrengti apsauginę signalizaciją (nesvarbu, ar jose įvesta telefono linija). Objekte įrengiami jutikliai, kontroliuojantys patalpų turį ir labiausiai pažeidžiamas vietas: langus, duris, liukus ir pan. Jutikliai jungiami į specialų objektų apsaugos pultą, kuris prijungiamas prie centralizuoto stebėjimo sistemos, priimančios stebimųjų objektų apsaugos pultų pranešimus laidinėmis ir radijo ryšio linijomis. Nesvarbu, koks objekte įrengtos signalizacijos tipas – centralizuoto stebėjimo sistemomis kontroliuojame Jūsų patalpų saugumą 24 valandas per parą. Centralizuotame stebėjimo punkte gavus pavojaus signalą, į objektą nedelsiant išsiunčiamas policijos ekipažas, kuris atvyksta maždaug per tris minutes. Taigi vagims ar užpuolikams šansų pabėgti lieka nedaug.

Operatyviai reaguojame suveikus bet kurioje šalies vietoje esančio objekto apsauginei signalizacijai.

- *lydi ir saugo pavienius asmenis ir jų grupes, taip pat tranzitinius ir kitokius krovinius Lietuvos Respublikos teritorijoje*

Ginkluoti policijos ekipažai visoje šalies teritorijoje lydi ir saugo įvairius krovinius. Taip pat saugome ir lydime asmenis arba jų grupes.

- užtikrina pinigų ir kitokių vertybių apsaugą jas pervežant, vykdo inkasavimą

Pervežant pinigus ar kitokias vertybes lydime ir saugome transporto priemonę. Kiekvienam suprantama, kad net dieną pavojinga neštis didesnę pinigų sumą. O ką kalbėti, kai, tarkim, iš banko, notaro kontoros, pardavė nekilnojamąjį turtą, išeinatė su dideliu pluoštu pinigų. Tokiais ar panašiais atvejais

visada padėsime – už nedidelį mokestį Jus į pageidaujamą vietą palydės policijos pareigūnas.

- vykdo fizinę asmens apsaugą

Jeigu jaučiatės nesaugus ir įtariate, kad Jūsų gyvybei ar sveikatai gresia pavojus, galite drąsiai kreiptis į artimiausią Viešosios policijos apsaugos tarnybos skyrių ir Jus visur lydės ir saugos policijos pareigūnas.

- steigia apsaugos postus turtui saugoti ir viešajai tvarkai palaikyti

Vykdam didelių ir svarbių objektų apsaugą, galima naudotis ne tik apsauginė signalizacijos priemonėmis – galima pasikviesti ir vietiniame policijos poste budinčius ar Jūsų patalpas saugančius policijos pareigūnus. Bus akimirksniu reaguota į vagystę, užpuolimą ar viešosios tvarkos pažeidimą objekte.

Be to, budinčiam policijos pareigūnui reikiamu momentu visada padės mūsų mobiliosios reagavimo grupės. Tai profesionali aukšto lygio apsauga.

- saugo transporto priemones mobilių objektų valdymo sistema „Autoguard“ (su logistikos galimybe) ir mobilių objektų apsaugos ir kontrolės sistema „MobiSafe“

Viešosios policijos apsaugos tarnyba daug dėmesio skiria transporto priemonių apsaugai. Jau keleri metai į prabangius įmonių, įstaigų, ir privačių asmenų automobilius montuojame mobilių objektų valdymo sistemą „Autoguard“ (su logistikos galimybe), mobilių objektų apsaugos ir kontrolės sistemą „MobiSafe“ ir vykdomė stebėjimą.

- saugo materialines vertybes individualių seifų saugykloje

Viešosios policijos apsaugos tarnybos patalpose (Didžioji g. 7, Vilnius) įrengti seifai, kuriuose galite saugiai laikyti pinigus, dokumentus ar kitus vertingesnius daiktus. Už nedidelį mokestį Jūsų vertybės bus saugomos tiek, kiek pageidausite. Tai ypač patogu, jei išvykstate ilgesniam laikui.

- konsultuoja visais apsaugos ir signalizacijos įrengimo bei tobulinimo klausimais

KONTAKTAI

VIEŠOSIOS POLICIJOS APSAUGOS TARNYBA

Didžioji g. 7, LT-01128 Vilnius

Tel.: (8 5) 261 7412, 271 8410, faksas (8 5) 261 1033

el. p. info@apsaugospolicija.lt; www.apsaugospolicija.lt

APSAUGOS TARNYBOS SKYRIAI:

VILNIAUS SKYRIUS, Didžioji g. 7, LT-01128 Vilnius

(teikia paslaugas Vilniaus, Trakų, Šalčininkų, Švenčionių, Ukmergės, Širvintų r. ir Elektrėnų sav.), tel.: (8 5) 261 7412, 271 8410, 271 8482, faksas (8 5) 261 1033, el. p. info@apsaugospolicija.lt

ALYTAUS SKYRIUS, Vilniaus g. 11, LT-62112 Alytus

(teikia paslaugas Alytaus, Lazdijų, Varėnos r. ir Druskininkų sav.), tel. (8 315) 73 089, faksas (8 315) 73 096, el. p. alytus.aps@takas.lt

KAUNO SKYRIUS, Islandijos pl. 207, LT-49163 Kaunas

(teikia paslaugas Kauno, Raseinių, Jonavos, Kaišiadorių, Prienų ir Kėdainių r.), tel. (8 37) 38 59 70, faksas (8 37) 38 95 14, el. p. info@kaunoas.lt

KLAIPĖDOS SKYRIUS, Jūros g. 1B, LT-92119 Klaipėda

(teikia paslaugas Klaipėdos, Šilutės, Kretingos, Skuodo r. ir Palangos m.), tel. (8 46) 31 45 56, faksas (8 46) 31 45 60, el. p. klaipeda@apsaugospolicija.lt

MARIJAMPOLĖS SKYRIUS, Lietuvninkų g. 16, LT-68300 Marijampolė

(teikia paslaugas Marijampolės, Vilkaviškio, Šakių r., Kazlų Rūdos ir Kalvarijos sav.), tel.: (8 343) 92 751, 92 813, faksas (8 343) 92 813, el. p. marijampole@apsaugospolicija.lt

PANEVĖŽIO SKYRIUS, Vasario 16-osios g. 22, LT-35169 Panevėžys

(teikia paslaugas Panevėžio, Biržų, Pasvalio, Rokiškio, Kupiškio r.), tel.: (8 45) 50 30 52, 50 32 05, faksas (8 45) 50 31 48, el. p. panevezys@apsaugospolicija.lt

ŠIAULIŲ SKYRIUS, Purienų g. 48, LT-76144 Šiauliai

(teikia paslaugas Šiaulių, Akmenės, Pakruojo, Radviliškio, Kelmės r., Joniškio m.), tel./faksas (8 41) 43 76 30, el. p. siauliuapsaugoskyrius@splus.lt

8. TAURAGĖS SKYRIUS, Dariaus ir Girėno g. 26, LT-72250 Tauragė

(teikia paslaugas Tauragės, Šilalės, Jurbarko r. ir Pagėgių sen.), tel./faksas (8 446) 72 719, el. p. taurageas@tvk.lt

9. TELŠIŲ SKYRIUS, Respublikos g. 38, LT-87332 Telšiai

(teikia paslaugas Telšių, Plungės, Mažeikių r.), tel./faksas (8 444) 51 284, el. p. maz@aps.harvista.lt

10. UTENOS SKYRIUS, Maironio g. 4, LT-28241 Utena

(teikia paslaugas Utenos, Molėtų, Anykščių, Ignalinos, Zarasų r. ir Visagino m.), tel./faksas (8 389) 61 105, el. p. aps.utena@takas.lt

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
Saltoniškių g. 19, LT-08105 Vilnius

Tel. (8 5) 271 9731, faks. (8 5) 271 9978, el. p. info@policija.lt, www.policija.lt

Bendrasis pagalbos centras tel. 112

Pasitikėjimo telefonai:

Policijos departamentas prie VRM (www.policija.lt)	(8 5) 272 5372
Lietuvos kriminalinės policijos biuras	(8 5) 271 9793
Specialiųjų tyrimų tarnyba (www.stt.lt)	(8 5) 266 3379
Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (www.fntt.lt)	(8 5) 261 6205
Valstybės sienos apsaugos tarnyba (www.pasienis.lt)	8 800 10 112
Šalies miestų ir rajonų VPK ir PK	
Vilniaus m. VPK (www.policija.lt/sostine)	(8 5) 271 6050
Kauno m. VPK (www.kaunas.policija.lt)	
Viršinininko priimamasis	(8 37) 30 30 50
Organizuoto nusikalstamumo tyrimo tarnyba	(8 37) 30 30 60
Autotransporto priemonių grobimų tyrimo skyrius	(8 37) 30 33 33
Klaipėdos m. VPK (www.policija.lt/klaipeda)	8 800 60 202
Šiaulių m. VPK (www.policija.lt/siauliuvpk)	(8 41) 39 75 79
Panevėžio m. VPK (www.policija.lt/panevezys)	(8 45) 50 33 33
Alytaus m. ir r. PK (www.policija.lt/alytus)	(8 315) 55 664
Birštono PK	(8 319) 65 540
Druskininkų PK	(8 313) 59 114
Marijampolės PK (www.policija.lt/marijampole)	(8 343) 74 745
Neringos PK	(8 469) 52 484
Palangos m. PK	(8 460) 49 107
Visagino PK	(8 386) 72 265
Akmenės r. PK (www.policija.lt/akmene)	(8 425) 56 608
Anykščių r. PK (www.policija.lt/anyksciu)	(8 381) 58 155
Biržų r. PK (http://birzu.policija.lt/)	(8 450) 31 036
Elektrėnų PK	(8 528) 34 055
Ignalinos r. PK	(8 386) 50 490
Jonavos r. PK	(8 349) 61 518
Joniškio r. PK	(8 426) 61 167
Jurbarko r. PK	(8 447) 51 265
Kaišiadorių r. PK	(8 346) 51 265
Kalvarijos PK	(8 343) 21 441

Kauno r. PK (www.policija.lt/kaunorpk)	(8 37) 32 16 11
Kazlų Rūdos PK	(8 343) 95 404
Kelmės r. PK (www.policija.lt/kelme)	(8 427) 61 200
Kėdainių r. PK	(8 347) 53 342
Klaipėdos r. PK (www.policija.lt/krpk)	(8 46) 49 09 22
Kretingos r. PK	(8 445) 76 265
Kupiškio r. PK	(8 459) 35 408
Lazdijų r. PK	(8 318) 50 319
Mažeikių r. PK (www.policija.lt/mazeikiu)	(8 443) 98 084
Molėtų r. PK	(8 383) 51 135
Pagėgių PK	(8 441) 57 936
Pakruojo r. PK (http://pakruojis.policija.lt)	(8 421) 51 453
Panevėžio r. PK	(8 45) 50 34 23
Pasvalio r. PK (www.policija.lt/pasvalys)	(8 451) 34 338
Plungės r. PK	(8 448) 72 010
Prienų r. PK	(8 319) 60 323
Radviliškio r. PK	(8 442) 69 111
Raseinių r. PK (www.policija.lt/raseiniu)	(8 428) 51 265
Rietavo PK (www.rietavopk.visiems.lt)	(8 448) 67 931
Rokiškio r. PK (http://policija.rokiskyje.com)	(8 458) 71 384
Skuodo r. PK (www.skuodopolicija.lt)	(8 440) 70 011
Šakių r. PK	(8 345) 60 021
Šalčininkų r. PK	(8 380) 51 265
Šiaulių r. PK	(8 41) 54 44 45
Šilalės r. PK	(8 449) 76 210
Šilutės r. PK	(8 441) 77 300
Širvintų r. PK	(8 382) 30 319
Švenčionių r. PK (www.policija.lt/svencioniupk)	(8 387) 66 402
Tauragės r. PK (www.policija.lt/taurage)	(8 446) 61 952
Telšių r. PK (http://telsiai.policija.lt)	(8 444) 60 345
Trakų r. PK	(8 528) 51 212
Ukmergės r. PK	(8 340) 63 165
Utenos r. PK (www.policija.lt/utena)	(8 389) 54 428
Varėnos r. PK (www.policija.lt/varena)	(8 310) 31 665
Vilkaviškio r. PK	(8 342) 20 274
Vilniaus r. PK	(8 5) 275 2566
Zarasų r. PK	(8 385) 51 265

TURINYS

Saugokime save ir savo turta	3
VIEŠOSIOS POLICIJOS APSAUGOS TARNYBA	4
Gyventojų nuomonė apie apsaugos skyrių veiklą	5
KAIMYŲ PAGALBA	8
TURTO APSAUGA	12
Patalpų apsauga	12
Kaip elgtis pirmam atsidūrus įvykio vietoje	21
Patarimai	22
Kaip apsaugoti save ir automobilių nuo grobikų	23
Mobilių objektų apsaugos ir kontrolės sistema „MobiSafe“	24
Mobilių objektų valdymo sistema „Autoguard“	25
Patarimai vairuotojams	28
Ką turėtų žinoti mobiliojo telefono naudotojas	30
ASMENS APSAUGA	33
Apiplėšimai ir užpuolimai	34
Atsargiai – kišenvagis!	38
Saugokitės apgaulės	39
Kai ateina atostogų metas... ..	40
Ką daryti išgirdus šūvių ar sprogimą	41
Bendrieji saugos patarimai	42
Jeigu tapote nusikaltimo auka	45
Parama smurtinių nusikaltimų aukoms	46
VIETOJ EPILOGO	51
Kontaktai	53

KAIP APSAUGOTI SAVE IR SAVO TURTA

Parengta pagal Viešosios policijos apsaugos tarnybos, Teisingumo ministerijos, Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centro,

Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Kriminalinės policijos valdybos, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos informaciją

Kalbos redaktoriai Rasa Bataitytė, Marius Boreišis

Nuotraukos iš Viešosios policijos apsaugos tarnybos archyvo